

HRISTOS PE PĂMÎNT, ÎNĂLȚAȚI—VĂ!

IISUS HRISTOS— FIUL LUI DUMNEZEU ȘI FIUL OMULUI

Biserica creștină a crezut și a mărturisit întotdeauna cu tărie dubla calitate a Mîntuitorului Iisus Hristos: de Fiul al lui Dumnezeu și de Fiul al Omului. De fapt, credința în *divino-umanitatea* lui Hristos, deci în adevărul că Hristos este în același timp Dumnezeu adevărat și om adevărat, fondează Biserica și-i constituie ființa. În Cezareea lui Filip, apostolii prin gura lui Petru au mărturisit despre Iisus: „Tu ești Hristosul, Fiul lui Dumnezeu celui viu”, la care cuvîntul Mîntuitorului a răspuns: „Și Eu îți zic ție, că tu ești Petru și pe această piatră voi zidi Biserica Mea și porțile iadului nu o vor birui” (Mt. 16, 16—18). Evident, piatra pe care a zidit Mîntuitorul Biserica Sa nu este un om, fie el Petru, ci credința mărturisită de Petru și de ceilalți apostoli, și anume adevărul fundamental pentru

creștinism că Hristos nu este numai om, fie el superior tuturor oamenilor, ci și Dumnezeu: *Dumnezeu și om* în același timp. Și numai cel ce crede și mărturisește acest mare adevăr poate fi creștin, mădular al Bisericii lui Hristos care este trupul Său, adică umanitatea Sa îndumnezeită.

1. Apostolii și lumea de acum două mii de ani l-au cunoscut pe Mîntuitorul Iisus Hristos mai întâi ca om. E adevărat, ca om deosebit, căci vorbea cum nimeni altul n-a mai vorbit (In. 7, 46) și făcea minuni nenumărate. Dar nimeni din cei ce L-au văzut nu și-ar fi putut închipui măcar (cum și-au închipuit ereticii dochetiști din primele veacuri creștine) că fiul dulgherului din Nazaret n-ar fi fost om adevărat, ci doar o

(Continuare în pag. a 6-a)
† SERAFIM
Episcopul SERAFIM
Episcopul SERAFIM

UNIREA CEA MARE

Cu entuziasm specific marilor sărbători naționale, întreaga suflare românească a sărbătorit ziua de 1 Decembrie, ziua unirii tuturor românilor într-o singură țară, care a devenit și sărbătoarea națională a țării.

În urmă cu 73 de ani s-a proclamat la Alba Iulia, Unirea Transilvaniei cu Țara-mamă, s-a desăvîșit unirea tuturor românilor, pe pămîntul României de azi s-au format „țări românești” diferite, fiecare cu circumstanțele ei, cu rînduiri interne proprii, dar aproape identice între ele. Singur Mihai Viteazul a reușit, dar pentru puțină vreme, să realizeze unitatea de stat a românilor de pe ambele versante ale Carpaților, devenind „din mila lui Dumnezeu domn al Țării Românești, al Ardealului și a toată țara Moldovei”. În ciuda vitregiilor vremii, poporul român n-a fost despărțit niciodată și și-a păstrat unitatea de neam, de limbă, de credință, de cultură și de formă de viață socială. De aceea se poate vorbi de o „unitate națională românească” chiar dacă n-a existat o unitate statală. Această conștiință a unității s-a consolidat mereu în decursul veacurilor. Pentru afirmarea ei au lucrat neincetat atîta țărani, ciobani, negustori, zugrăvi de icoane și biserică, copisti de manuscrise, meșteri tipografi, preoți și călugări, dascăli și ierarhi care duceau dintr-o parte în alta a Carpaților același grai, aceeași credință și același suflet românesc.

Sînt cunoscute pînă azi atîtea așezări românești întemeiate de ciobanii și țărani transilvăneni în regiunile sud-carpate pînă în Dobrogea cu numele Ungureni, sau cu numele satului transilvănean de unde au plecat. Domnitorii Țării Românești și ai Moldovei au stăpînit adeseori teritorii transilvănene — Amlașul, Făgărașul, Banatul Severinului, Ciceul, Cetatea de Baltă, Bistrița, Rodna, Ungureni, în care au ridicat biserici și mănăstiri ortodoxe. Consemnăm între acestea mănăstirea Prislop din Țara Hațegului, refăcută din temelii de fiica unui domn muntean în a doua jumătate a secolului al XIX-lea; biserica vladicească de la Vad și Feleac ridicate de domni moldoveni, catedrala mitropolitană din Alba Iulia, ctitorită de Mihai Viteazul, biserica din Turpăni Roșu, lângă Sibiu a lui Matei Basarab, ctitorită

(Continuare în pag. a 2-a)
Pr. prof. Dr. Mircea Păcuraru

„ÎNTRU SLAVA EROILOR NEAMULUI”

În zilele de 25 și 26 octombrie 1991, românii de pretutindeni am trăit clipe de înălțare sufletească și cu lacrimi pe obraz am urmărit cum au fost transmutate osemintele OSTAȘULUI NECUNOSCUT de la Mărășești, înapoi în Parcul Libertății (Carol), de unde le exilase niște oameni răi, în anul 1958.

Pe întinsul scurpate noastre Români sînt presărate ca niște flori ale recunoștinței monumente închinare aducerii aminte de eroii neamului.

Între ele domină prin splendoare Mausoleul de la Mărășești, ridicat pe locul memorabilului bătălie de la 6 august 1917, pentru a cinste memoria ostașilor români, căzuți eroic pe cîmpul de onoare, pentru apărarea gliei strămoșești, pentru independență și nezninare.

Inițiativa construcției acestui mausoleu a fost a Societății Femeilor din România, și a fost ridicat după proiectul arhitectului român George Cristinel, construindu-se parterul în anii 1923—1924 și cupola în anii 1936—1938. Scenele de luptă eternizate în piatră de Ion Jalea și Corneliu Medrea și picturile lui Edward Săulescu, înalță în frumusețe monumentul.

Pe frontispiciul lui stă scris: „Întru Slava Eroilor Neamului”, iar la intrarea stă scris: „Hristos a înviat din morți și moartea pre moarte călcînd și celor din morminte viață dăruindu-le”, fiind însoțit acest scris de o armă și candelă. Sub lespezile a opt gropi comune, odihnesc zece mii

de eroi din rîndul celor care au știut să facă dovada întregii măsuri a patriotismului, cei pentru care cuvîntul țării a însemnat totul și pentru apărarea ei nici o jertfă nu era în plus.

În mijlocul lor, în sarcofagul din rotunda mausoleului este așezat generalul Eremia Grigorescu care a comandat armata I română.

Cuvîntul de ordine „Pe aici nu se trece” lansat de generalul Eremia Grigorescu a devenit deviza sub care au luptat și s-au jertfit

(Continuare în pag. a 2-a)
Pr.—Lungu N. Gheorghe-Gruia

HORĂ DE NEAM — la 1918 —

Lînd, rotundă, frumoasă
horă de cîmpuri cu plozi
grav unduind și dăuoaș
dinspre străbuni către noi.

Horă de ape și brîie
munți legîndu-se-n dor
și sîrutat de căldcie
dulce lăut cîntător,

Zveltă și mîndră rotire
iarba sfințind-o sub pași
mult jinduindu-mpline
aură pentru urmasi,

Horă de culturi în soare
horă de oase-n afund
pururea nemuritoare
hora acestui pămînt!...

Radu Cârnelci

1 Decembrie 1918*

Anul și ziua mării împliniri: ROMÂNIA MARE

Fusem pe vremea lui Decebal o țară mare, rotundă și frumoasă, cu munți, cu podisuri, cu dealuri și cu cîmpii brăzdate de ape multe, ca niște Niluri aducătoare de mană cerească pe unde treceau, pe tot întinsul moșiei strămoșilor noștri, trăgîndu-se toate spre Tisa, spre Dunăre și spre mare.

Fusem pe vremea lui Traian, și după aceea, Dacia Felix, o țară fericită în care am început să ne alăturăm și ne-am alcătuit ca popor nou, de viață nobilă, din daei și din romani.

Ne-am format sub zodia noii religii, creștinismul și de însuși Dumnezeu pe pămînt, propovăduind la noi de Sfîntul Andrei și purtat cu ei în suflete de soldații romani aduși de Traian în Dacia, de prin locurile pe unde propovăduise Sfîntul Pavel, în Asia Mică.

Ușor și durabil s-a suprapus creștinismul în suflul românesc în formare, peste religia propovăduită mai înainte dacilor de Zamolxis. Căci acest Mare preot, strămoș al nostru, intuisise cel puțin două adevăruri care vor fi confirmate de însuși Mîntuitorul Iisus Hristos: că Dumnezeu Creatorul e Unul, și că sufletele oamenilor sînt nemuritoare. Pe asemenea fond de credință, creștinismul a prins ușor rădăcini.

Și ar fi putut trăi frumos și pașnic poporul cel nou, românesc, strămoșii noștri, pe binecuvîntatul lor pămînt, pămîntul nostru, adevăratul Paradis terestru, dacă n-ar fi început, prea devreme să ni-l rîvnescă alții. Și ni l-au rîvnit pentru că era frumos. Pentru că era minunat. Pentru că minugia suflutele cu reliefului lui cînd blînde, cînd mărețe și solemne, cu pădurile lui de poveste, cu glia care rodea totul din belșug, răsplatînd cu rară generozitate munca și iubirea pe care i-o arătau românii.

Așa au început să năvălească dintr-un răsărit nebulos și îndepărtat, tot felul de neamuri abia invățînd să gîndească și să simtă omeneste. „Vin și hunii, vin și goții, vin potop, potop cu toții”, va doîni poetul, amintindu-și. Aceștia vor veni însă, și vor pleca. Pietrele locului vor rămîne. Români, chiar secătuiți, jefuiți, nevoiți să se adăpostească în minunatele case de fugă cu care i-a binecuvîntat Dumnezeu, în munții în care năvălitorii n-au prea îndrăznit să intre, românii au rămas pe loc.

Unii dintre străinii năvălitori vor cere ospitalitate la noi și, ospitalierii, românii îi vor primi. Mai

apoi nu vor voi să mai plece, și se vor dorî chiar stăpîni, vorba românilor: tu îi dai degetul și el îți ia toată mîna! Aproape două mii de ani se vor lupta strămoșii noștri în Transilvania, să-și apere pămîntul, credința și obiceiurile, limba și neamul. Să se apere de năvălitori și de oaspeții prefăcuți în dușmani, deopotrivă. Pe la alte hotare vor pătrunde în trupul țării, tînd din ea în carne vie, alți vecini, care ne-au furat Basarabia și Bucovina, că tuturor le plăcea roditorul nostru Paradis. A zis cîntecul: numai Marea Neagră ne-a fost întotdeauna un bun vecin!

„Avem un vis neîmplinit”, cîntau mereu, transilvănenii, generație după generație, din tată în fiu, ei cei oropșiți, căzuți sub stăpîniri străine. Era visul eliberării, Visul unirii.

Visul păru să se împlinească în anul 1600 sub sceptrul aceluia providențial domnitor Mihai Viteazul care i-a unit pe toți românii. N-a fost să fie atunci împlinirea definitivă dar a fost totuși o speranță care i-a refuzat sufletul pe români. La 1848 au putut să spună răsăpîcat pe Cîmpia Libertății, la Blaj: „Noi vrem să ne unim cu țara”. Și-apoi și-au spus-o toți din gură în gură: „Soarele românilor de la București răsare”.

În 1859 un act de subțilă înțelepciune a făcut ca Alexandru Ioan Cuza să fie ales domn în amîndouă Principatele, și a unit astfel Moldova cu Muntenia. A fost încă o infirmitate de vis împlinit.

Dar visul cel mare rămînea mereu. „Avem un vis neîmplinit!” În 1918 a început șirul împlinirilor. Aproape cînd nu se mai spera. După un război în care vitejia românească a întrecut și a dărîmat toate prostociurile strategilor coaliții împotriva noastră, a urmat o nouă vitejie de aceeași mărime: vitejia inteligenței, vitejia voinței de unire care n-a mai vrut să știe de nici o piedică: în martie 1918 se unește prin propria hotărîre luată în Sfatul Țării, Basarabia cotropită de peste o sută de ani de un imperiu nesătul de expansiuni, nedrept și oprîmînt. Îl va și podepsi

(Continuare în pag. a 4-a)
Dr. Antonie Plămădeală
Mitropolitul Ardealului,
Crișanei și Maramureșului

* Cuvîntare ținută la Alba Iulia cu prilejul TE DEUM-ului închinat zilei naționale a României — 1 Decembrie 1991.

PRAZNICUL CEL MARE

Iubim și doina noastră de la țară,
Ce-a mers în urma plugului cu boi,
A plîns cu noi în fiecare seară,
Și ne-a-nsoțit la nunți și la război.

Iubim pe toți sortiții în război.
Nu vrem să punem alte limbi în jug
Noi n-am rîvnit să cucerim imperii
Și nu am ars pe nimenea pe rug!

Iubim eroii botezați cu sînge
Fără de iz de smîrînd și făclii
Sibiul care prohodind își plînge
Martirii strămutați în veșnicie.

Iubim această Țară ce pe-un soare
Noi pentru ea am pămînt din greu
Decembrie ni-e Marea Sărbătoare,
Cînd Domn peste români e Dumnezeu!
Pr. Traian Rusu-Siriamu

Din poezia religioasă a lui D. Ciurezu

Mai mult decît oricare dintre poezii români din perioada postbelică, D. Ciurezu a cultivat, cu un curaj unic, poezia religioasă, legată strîns de toate obiceiurile noastre strămoșești ortodoxe. Poemul *Oierii*, din care s-au publicat abia fragmente în revista *Ramuri* din Craiova, este conceput tocmai ca o amplă frescă românească sufletească, în care obiceiurile tradiționale românești se află în strînsă relație cu datinile creștine ortodoxe. Vom reveni asupra acestei probleme.

Curînd după stingerea poetului, în Str. Galeș, nr. 4 din Sibiu, prietenul de o viață al său, profesorul Traian Zaharia, care, împreună cu soția sa, doamna Aurelia, s-a îngrijit de amenajarea locului de veci al lui D. Ciurezu, în apropiere de bolnița Mănăstirii Cozia, regretatul profesor, deci, ne-a incredințat o serie de creații ale poetului,

avînd credința că le vom difuza în publicațiile periodice sau într-o ediție la care lucrăm în prezent.

Între aceste creații, transcrise artistic, cu pensula pe foi de broc, se află și două frumoase colinde de iarnă, precum și o rugăciune de Crăciun. Poezii religioase prin excelență, ele reflectă, totodată, orizontul copilului de demult, crescut în legea strămoșească. „Amintirea sună-n mine” spune poetul, la un moment dat, legea creștinească, sădită timpuriu în suflul lui fiind purtată cu credință de creștin ortodox, pînă la adînci bătrîneți de acest surprinzător poet, care, după cum se poate vedea, este și un bun plastician.

Textele pe care le difuzăm acum intră, și ele, în volumul de lirică religioasă *Carte de rugare*.

G. Nistor

Leroi-Leroi (1)

Leroi, Leroi, mărgărint
Prin nămeții de argint
Leroi, Leroi, la fereastră
Lîngă timpla nopți-albastre.
Vești bălate
Bucălaie
de obraji
de vîpaie
și pe lavii
în odaie,
bolborș
de acioae.
Cad în tîndă
Fulgii proaspeți de colindă.
*at în uze
Ochi rotunzi de corcodușe.
Și sub gluga lunii pline
Amintirea sună-n mine.
Sună-n mine-mbujorată ca un
snop de clopotel
Cu miros de maci, sălbatici
și de muguri cruzi de tei...

Leroi-Leroi (2)

Trupu-mi
tremură...
Ochi-mi
tremură...
Gîndu-mi
tremură...
Și sub malul amintirii ca o
dreavă mă-novoi
Și ascult cum nînge-n mine ca pe
ramuri în zdvoii:
„Leroi, Leroi Doamnele
„cum și-adună toamnele
„de pe umeri poamele,
„să s-adune și la voi
„cîndurile mari de oi
„și cîrezele de boi,
„că Iisus în noaptea asta
„crește-n suflutele noi”...

D. Ciurezu

Și-mi înălțate grumazul făcînd
mîntîle obod?

Cine mi-a căzut în suflul
ca-ntr-un cuib un sbor de gravr
Și din gura-i de căpsund svirle
fluturi mari de aur?

D. Ciurezu

RUGĂCIUNE

Ușor, ușor, să nu te simtă
nimeni / E seară de tăcere, seară-n
casă. / Din streășini noaptea de
Crăciun se lasă / Și nu vorbește
nimeni.

Doar ochii Țăii cu liniștea-n
odaie / Aprînd lumina candelii
de seară, / Și-adună blînd pe
tîmple-o primăvară / De vise
mici, rotunde și bălaie.

O sanie de-argint lîngă fereastră /
A troenit nînsori de clopoței, /
Și Tu trecîndu-ți mina peste ei /
I-mbroboești cu geana Ta al-
bastră.

Și-n cuibul lor de presuri adormite,
/ Coboardă lin al stelilor
șirag, / Că mina Ta întînsă peste
prag / A înflorit cu daruri aro-
mite...

D. Ciurezu

Cine mi-a cuprîns gîndurile
și se uită drept în minte
Cu priviri de în în floare și cu
inima cuminte?
Cine mi-se sbate-n brațe ca o
măneană în răvod

HRISTOS PE PĂMÎNT, ÎNALȚAȚI-VĂ!

UNIREA CEA MARE

(Urmare din pag. 1-a)

(Urmare din pag. 1-a)

hoată omenirea se afla încă de la nașterea primilor părinți, Adam și Eva.

Vine Fiul lui Dumnezeu, spre împăcare. Vine să vorbim cu El. Să-L vedem. Să-L ascultăm. Să aflăm de la Dînsul ce e și cum noi, biete ființe ajunse fără să știm, ca și cum am fi venit de nicăieri și mergeam spre necădere. Vine să ne spună tot despre Dumnezeu și despre om și să deschidă cale de comunicare, și de iubire între cer și pămînt.

Pealmistul prorocise: „*Jată-Mă că vin. În sulul Cărții (Biblia V.T.) este scris despre Mine?*” (Ps. 40, 7). Prorocii Vechiului Testament, într-adevăr, anunțară venirea lui Mesia ca a unui împărat, împăratul cerurilor: „*Strigă de bucurie fiica Ierusalimului! Iată că împăratul tău vine la tine*”, spusese Zaharia (9, 9). Evangheliștii Matei (21, 5), și Ioan (12, 15) se vor referi cu precădere la acest text profetic, când vor arăta că Iisus era cel promis de Tatăl și profetizat de proroci.

Mintuitorul s-a intrupat „la plinirea vremii”, într-un timp bine determinat istoric, în zilele regelui Irod, născându-se în Betleem, precum de asemenea prorocise Miheia, unul din profeti: „*Și tu Betleeme, pămîntul lui Iuda, nicidecum nu ești mai mic între voievoda-tele lui Iuda, căci din tine are să iasă Povaștorul*” (5, 2).

Cunoaștem toți aceste profetii și altele încă, rostite cu sute de ani înainte de Nașterea Mintuitorului, și știm că toate s-au împlinit înfocmai. Faptul că le amintim, vrea să dovedească, anume, că totul a fost prevăzut de Dumnezeu, anunțat dinainte, pentru ca la venirea Sa, Fiul să fie recunoscut ca Fiul al lui Dumnezeu și ascultat. Căci venea cu o trimitere bine voită și bine rînduită de Tatăl, ca să aducă neamului omenesc mintuirea și lumina cunoștinței adevărate (I Tim. 2, 4), adică să-i scoată pe oameni din neștiință și din păcat, să-i învețe să deosebească binele de rău, să-i învețe să facă binele și să se lubească dintre ei ca frații, pentru a fi bineplăcuți lui Dumnezeu și pentru a îndoi viața veșnică. „*Am venit să-i chem la pocăință pe cei păcătoși*”, va spune Mintuitorul (Marcu 2, 17). „*Am venit ca să fiu lumina în lume*”, va mai spune (Ioan 12, 46).

Mulți, autointitulându-se „evangheliști”, și chiar „apostoli”, pretind astăzi că ar fi trimiși să ne aducă ei lumina, cu condiția să trecem la secula sau confesiunea lor. *Sint prea mulți și învață în preamă feluri, ca să fie toți trimiși adevărați!* Acest lucru ni-l spune logica cea mai simplă. Trimis adevărat e numai cel care e om al Bisericii, al acelei Biserici care păstrează neîntreșturată învățătura Mintuitorului, de la întemeierea ei până astăzi, și aceasta este Biserica Ortodoxă. Sfințul Pavel ne îndeamnă la păstrarea unității Bisericii celei dintru început. Ascultați: „*Să urmăm aceeași regulă, și să cugetăm la fel*... Căci mulți, de care v-am vorbit adesea și de care acum vă vorbesc plîngînd, se poartă ca niște vrăjmași ai crucii lui Hristos” (Filipeni 3, 16—18).

Cred că nu mai de nevoie să vă dau prea multe altele și dovezii, deși sînt încă multe, ca să-i recunoașteți pe acești rătăciți, cuprinși de patima de a rătăciți cît mai mulți împreună cu dînsii. Sfințul Pavel face un apel stăruitor, să ne ferim de cei care ne îndeamnă să gîndim altfel, și care ne ispitesc să interpretăm Scriptura după mințile lor. Repet porunca apostolului, pe care l-am citat mai sus: „*Să urmăm aceeași regulă și să cugetăm la fel*”. Care regulă? Care cugetare? Desigur aceea pe care le avea Sfințul Pavel, atunci, de la Mintuitorul și din tradiția primară creștină, nu acestea pe care mi le propovăduiesc unii acum, deci alte reguli și alte cugetări.

Aceste alte reguli și alte cugetări duc la pierzare pe cei care le propovăduiesc și pe cei care li ascultă. Nu e cuvîntul meu. E tot cuvîntul Sfințului Pavel: „*Sfîrșitul lor e pierirea*”, scrie Sfințul în epistola către Filipeni (3, 19).

Unii sînt acești „evangheliști” de modă nouă, care vin la noi ca la miște sălbatice păgîni — deși poporul nostru e creștin cu cel puțin o mie de ani înainte de a se fi creștinat popoarele lor — pretind totuși că propovăduiesc *Evanghelia* și pe *Iisus Hristos*. Dar atunci de ce condiționează mîntuirea de trecerea la secla lor?

Iată, vă voi dezvolta mai departe cîteva argumente simple, elementare, dar rigurose logice, care ne vor arăta că unii ca aceștia nu gîndesc bine și că propovăduiesc lor nu poate fi adevărată. Vă rog să urmăriți cu atenție aceste argumente și să vă formați singuri convingerea cea mai adevărată.

Dacă, prin urmare, ei pretind că propovăduiesc *Evanghelia* și pe *Iisus Hristos*, așa cum e propovăduită *Evanghelia* și e propovădit *Iisus Hristos*, potrivit rînduiri și înțelegerii celor din vremea Mintuitorului și a Apostolilor, și cum au fost păstrate acestea în Biserica ortodoxă, de ce nu spun: rămîneți ortodocși, rămîneți în Biserica și în rînduiriile voastre vechi, de la Hristos și de la Apostoli, și vă veți mîntui!

Și de ce nu adaugă: Vă veți mîntui așa cum, de două mii de ani, s-au mîntuit în Biserica Voastră strămoșească, toți moșii și strămoșii voștri!

Dar ei nu spun niciodată așa. Ei spun că toți moșii și strămoșii noștri, care n-au trăit pînă azi ca să-i asculte pe dînsii și să treacă la secla lor, și-au pierdut sufletele și s-au dus în iad! Iată pînă unde poate merge înrăzneața lor.

Ei ne batjocoresc astfel și credința noastră de azi, și pe cea de ieri, și pe cea dintotdeauna a strămoșilor noștri. Căci ce altceva poate fi aceasta, decît batjocură? Ei îi fac vinovați pe strămoșii noștri că ne-au învățat, din pruncie, să ne însemnăm cu semnul crucii, că ne-au învățat să ne spovedim și să ne cumînemăm, că ne-au învățat să ne pomemim morții și să ne rugăm pentru dînsii, că ne-au lăsat cu limbă de moarte să ne subim bisericile, și să ne păstrăm obiceiurile cele din vechime.

Ei îi fac vinovați pe strămoșii noștri și pentru că ne-au învățat să le punem la căpătîiul mormintelor cruci de mîntuire, ca semne ale credinței lor în jertfa de pe cruce a Mintuitorului, răscumpărătoare de păcate pentru ei și pentru noi toți.

Strămoșii noștri și noi sîntem făcuți vinovați pentru că o rugăm pe Fiul Domnului, „*cea binecuvîntată între femei*”, cum se spune în Ev. Sfințului Luca (1, 42), să mijlocească pentru noi. Ne fac vinovați și pentru faptul că ne rugăm sfinților să mijlocească și ei pentru noi și pentru mîntuirea noastră. Acești filiciunoi noi, porniți pe acuzări nedrepte, jîgnitoare la adresa Maicii Domnului și a Sfinților bine plăcuți lui Dumnezeu (II Petru 2, 13; I Cor. 11, 26), nu citesc în Sfința Scriptură decît ceea ce le convine lor și sectei lor, căci dacă ar citi totul, cu bună credință și onestitate, ar vedea că Sfințul Pavel însuși, pe care ei îl zic că-i cinstesc, a spus: „*Nu știți că sfinții vor judeca lumea?*” (I Cor. 6, 2).

Iată, iubii credincioși, citeva lucruri, cum v-am spus mai înainte, foarte simple, care vădesc rătăcirea celor care vor să ne schimbe credința „*după poftele lor*”, cum se spune la II Tim. 4, 3. Ei uită că Sfințul Pavel a zis: „*Iisus Hristos și ieri și astăzi și în veci*

e același” (Evrei 13, 8). Ei propovăduiesc astăzi un Iisus Hristos care nu mai seamănă, nu mai este Cel de ieri, care ne-a mîntuit toți moșii și strămoșii. Toată propovăduirea acestor semănători de vrabză și de confuzii e un joc cu cuvintele, și cînd intri în vorbă cu ei, încep dispu-te interminabile, ca să schimbe sensul adevărat al cuvintelor Scrip-turii. Dar ascultați-l tot pe Sfințul Pavel ce îi scrie lui Timotei, uce-nicul său: „*Să le aduci aminte oamenilor și să-i îndemni înaintea Domnului să nu intre în dispute, căci nu-s de nici un folos*” (II Tim. 2, 14). Iar lui Tit îi spune de-a dreptul: „*De omul eretic, după o sfăr-tuire sau două, te ferește, știind că s-a răvrătit unul ca acesta și păcătuiește, fiind singur de sine osîndit*” (Tit. 3, 10—11).

Auzind acestea, unii dintre acești „evangheliști” rătăciți poate vor protesta și vor zice: „*Nu-i adevărat! Noi nu-i învinovățim pe strămoșii voștri de nimic și nu spunem că au fost rătăciți și că și-au pierdut mîntuirea*”.

Dacă vor zice așa, atunci le vom răspunde și îi vom întreba: „*Dacă strămoșii noștri au trăit în dreapta credință și s-au mîntuit, atunci de ce nu ne dați pace să ne mîntuim și noi în credința lor, în bisericile noastre, în obiceiurile noastre? De ce vreți să ni le stricați și să ne atrageți acum la rătăcire? Ori credința lor a fost bună, și aceea credința i-a mîntuit, și atunci și credința noastră e bună, ori, dacă îi acuzați că s-au rătăcit două mii de ani, toți, atunci îi batjo-coriți și pe ei și pe noi, și ne jigniți cumplit, ceea ce e o îndrăz-neală pe care nici un ortodox nu o va înțelege și nu o va accepta*”.

Oricum s-ar apăra acești rătăciți de la adevărata credință, nici o apărare nu stă în picioare în fața celei mai simple și mai sănă-toase gândiri.

Am auzit însă, din partea unora și vorbe ca acestea:

Unii dintre acești rătăciți par totuși evlavioși, umblă cu Biblia în mină, pomenește mereu pe „Domnul Hristos”. Le-aș răspunde acestora: Așa par. Dar și diavolii sînt credincioși. Diavolii cred în Dumnezeu, dar nu-L ascultă, și îi falsifică învățătura. Sfințul Iacob spune chiar: „*Și demonii cred*” (vezi Iacob 2, 19). Și pe Iisus îl recunosc ca Fiul al lui Dumnezeu. Nu zice demonul din sârmanul om pe care pusese stăpînire în Gadara: „*Ce ai cu mine Iisuse, Fiul lui Dumnezeu?*” (Marcu 5, 7). Cît despre evlavie și cucernicia acestor rătăciți de la dreapta credință, Sfințul Pavel care îi cunoștea foarte bine pe cei din vremea sa, — căci existau și pe atunci — observă că unii ca aceștia „*au doar chipul cucerniciei, iar puterea ei o sărăcuiesc*”. De aceea îi scria lui Timotei: „*De aceștia să te ferești*” (II Timotei 3, 5).

Că umblă e de Scriptura în mină, e și aceasta adevărat, dar nici aceasta nu e de ajuns. Tot cu Scriptura în această lăpășă diavolul în pustie și pe Mintuitorul, zicîndu-i că: „*Scriis este în Scriptură*...” (Matei 4, 6). Cunoașteți, deigur Ispitierea lui Iisus din pustie.

E adevărat și faptul că acești vechi și noi „evangheliști” rătăciți și unii sectanți pomenește mereu de „Domnul Hristos” și de Iehova și umblă din seară în seară și răspundească rătăcirea. Pot înșela și prin aceasta pe cei neștiutori în ale Scripturii sau sălbîi de mințe, dar oare n-a spus chiar Mintuitorul că nu e de ajuns să zică cineva „*Doamne, Doamne!*”?

Și mai ascultați un omîneriu de recunoaștere a rătăcirilor: Dacă în numele lui Hristos desparți pe credincioși de Biserică, dacă dezbină oamenii, poate scrie Sf. de la Dumnezey? Nu. „*Căci dra-gostea lui Hristos unește*”, scrie Sf. Pavel Corințenilor (II Cor. 5, 14), nu dezbină, nu scoate din Biserică, nu îndeamnă la departîierea de Biserică. Cînd predica cuiva urmărește dezbinarea, acea predică nu e de la Hristos. Nu Hristos e prezent acolo, ci un Hristos falsificat. Chiar un astfel de predicator vorbește dușul, evlău al dezbinării, chiar dacă se ascunde în cuvîntele bisericușii, celorlalte și în apar-ențele frumoase.

În Epistola către Timotei se vorbește despre unii ca aceștia care par credincioși și evlavioși, și care umblă cu Biblia în mină să dez-bine. Lupta lor e de fapt o luptă rădădele: „*Chiar de se luptă cineva, nu se încumenează dacă nu se supără după lege*” (II Tim. 2, 5), spune tex-tul. Adică dacă cineva iese din rînduiala Bisericii, a Sfinției Scrip-turii și a Sfinției Tradiții, așa cum au fost ele înțelese vreme de două mii de ani, fără încetare, pînă azi, în Biserica Ortodoxă, acela nu se mîntuiește. Numai dreapta credință mîntuiește. Ea naște adevărata evlavie și cuvioșie.

„*Astăzi s-a născut Hristos, Mesia cel luminos*”. Așa cîntăm în fru-moasele noastre colinde. Și cum vă aminteam la început, mai cîntăm: „*Hristos se naște, slăviți-L; Hristos din ceruri, întîmpinați-L; Hris-tos pe pămînt, înalțați-vă*” (Cantavasiile Nașterii).

Cum să ne înalțăm, ca să-l întîmpinăm cum se cuvine?

Să ne îmbrăcăm în halna cea curată a faptelor bune, a gîndurilor celor frumoase, a iertării celor ce ne-au greșit, a dragostei de Dum-nezeu și de aproapele. Să ne prezentăm la înfîlnire cu inimile des-chise, gata să-I ascultăm învățătura.

Aceasta dauna a fost, dar și acum este vremea să fim mai buni. Aceasta vine Iisus să ne învețe, și de data aceasta.

Prin greutateă și trecem cu demnitate și cu răbdare, și prin muncă să încercăm să depășim greutatele.

Întotdeauna a fost, dar și acum este vremea să ne întărîm credința și să ne-o apărăm de cei care și nu ne-o schimbe. Parcă prea s-au înmulțit. De aceea am scoțat și e bine să vă previn să vă pă-s-trăți credința moșilor și strămoșilor, aceea prin care ne-am apărut și neamul și pămîntul și limba, „legea” noastră din vechime. N-avem cu nimeni nimic, de la noi să aibă pace, dar să ne lase și pe noi în pace, în credința noastră. Să meargă să păcălească la cei ce n-au auzit de Hristos.

Să ne gîndim cu dragoste și cu rugăcune în aceste zile și la frații noștri care mai sînt sub stăpîniri străine, în Basarabia și Bucovina, și să cădem înaintea Domnului care se naște, cu cerere stăruitoare ca să-i aducă înapoi acasă, așa cum i-a mai adus odată în anul cel mare al împlinirii din 1918. Să ne facă și acum dreptate, după atîtea suferinți. Să ne amintim cu recunoștință și de cei care s-au jertfit în 1989 pentru libertate.

Vă fac urări să petreceți Sărbătorile cu bucurie și în fericire. Dacă mai sînt lipsuri în țara noastră secătuată și năpăstuiată jumătate de veac, belșugul din inimi, bucuria libertății, să acopere lipsurile, și să ne rugăm Domnului să ni le adauge și pe toate cele de trebuință vieții, că prea mult a fost oropsit poporul nostru cel binecredincios! Să ne rugăm pentru dragostea și unitatea cea dintre noi, pentru buna înțe-legere între toți fiii Țării, pentru mai multă dreptate, pentru mai multă bunătațe, pentru mai multă credință.

Gîndurile noastre bune, faptele noastre bune, să ne fie aripile cu care să ne înalțăm ca să-L primim pe Hristos care vine astăzi pe pămînt pentru noi și pentru mîntuirea noastră.

Anul Nou 1992 să fie un an aducător de roade bogate pentru suflete și pentru viața cea de toate zilele. Dumnezeu să ne facă parte de toată îm-plînirea de care avem nevoie fiecare din noi, și neamul nostru românesc.

„ÎNTRU SLAVA EROILOR NEAMULUI”

(Urmare din pag. 1-a)

Ostașii români în marea bătălie de la Otîuz din 11—27 octombrie 1916.

Generalul Eremia Grigorescu a receptul cu toată intensitatea su-fletei și a marelui român actul de la 1 decembrie 1918 prin care Octavian Goga l-a simțetizat în cutremurătoare versuri:

„*Te-am dărîmat hotar de odinioară
Brîu împletit de lacrimi și de
sinde
Veriga ta de foc nu mă mai
stringe*”

Și lanțul tău a încetat să doară”.

La 21 iulie 1919 generalul Eremia Grigorescu a încetat din viața la vârsta de 56 de ani și a fost înmormîntat așa cum ceruse în mijlocul ostașilor. Să scris a-colo: „ *aici odihnesc alături de ge-ne-ralul lor ostași necunoscuți*”.

În acest mausoleu se află și e-

roina de Măriaș Ion Zaharia în e-tate de 12 ani, căzută eroic la 6 august 1917 stînd la postul de ob-servare al unei unități militare de artilerie și căpitanul Ignat Grigore, locotenentul Gabriel Pruncu și chiar preoții: Ionescu Cazacu Ștefan din regimentul 3 Otîz și Nicolae Grigore.

În centrul Mausoleului se află un mic Paraclis bisericesc unde se fac slujbe de pomeneală a scum-pilor noștri eroi. În timpul dic-tării nu s-au făcut slujbe.

Tot zici s-a aflat din 1958 pînă acum la 25—26 octombrie 1991, dus în exil, Mormîntul Eroului Necunoscut pe a cărui lespede stă scris:

„*Aici doarme fericit întru Dom-nul Ostașul Necunoscut săvîrșit din viața în jertfa pentru unita-tatea neamului românesc, pe oasele lui odihnesc pămîntul Românicii întregite 1916—1919.*”

Pe candela de deasupra stă scris: „*această candela a fost a-scrisă de Asociația Culturii Pa-triei 30.X.1927.*”

Mormîntul Ostașului Necunos-cut — edificiu comemorativ simi-lar celor realizate în majoritatea țărilor europene după prima con-flagrație mondială a fost înaug-urat în anul 1923 de „Ziua Eroilor”, 17 mai.

Ostașul Necunoscut a fost des-cesnat din 10 octombrie necunos-țului dezgropați de pe tot atîtea cim-puri de luptă din Războiul de Re-întregire.

După cel de-al doilea război mondial „Mormîntul” a fost pără-siit, chiar înconjurat cu sîrmă ghimpată, iar în anul 1958, prin dispoziția autorităților comuniste, a fost mutat la Măreștii în cad-rele Complexului muzeal. Prin a-ceasta acei rai au crezut că se va șterge din inimă și conștiința noastră românească, acest simbol de unire în cuget și simțiri.

Dar iată că din voia Domnului s-a-întîmplat o minune la 22 De-cembrie 1989. Urmasii eroinei Maria Ion Zaharia, „*Măriuca*” de 12 ani, ai Bravilor Ostași, ai că-pitanului Grigore Ignat, ai gene-ralului Ieremia Grigore, ai preoților Ionescu Cazacu Ștefan și Nicolae Grigore, s-au ridicat la luptă împotriva răului și s-au jertfit pentru cauza sfință a li-bertății: copii, tineri, vîrstnici, soldați, ofițeri ai Armatei române, fiind uciși ca pe front.

Eroii neamului din trecut și de astăzi au murit încredințați că cine luptă pentru dreptate și li-bertate, luptă pentru Dumnezeu, luptă și apără familia, moșia, cultura, limba, legea, credința neamului și Patria.

În anul 1980, mergînd cu cre-dincioșii din Parohia Gruu-Ilfov, la Măreștii, ghidul Mausoleului aflată că sînt preot, m-a rugat ca împreună cu cei 50 de credincioși să cîntăm „*Hristos a înviat*”.

Brîncovenescu de la Făgăuș, Ocna Sibiului, mănăstirea Simbăta de Sus, sau biserica Sf. Nicolae din Scheii Brașovului, un adevărat sim-bol al unității românești, cîntorită și ajutată de mămăstire, celor și cre-dincioși din Țara Românească și Moldova. În domeniul bisericii două Țări românești extracarpatice au trăit în cursul veacurilor mii de călugări și călugărițe din Transilvania. Unii au întemeiat biserici, mănăstiri și schituri la sud și răsărit de Carpați: Suzana și Cheia pe Valea Teleajenului, Predeal pe Valea Prahovei, Sfințioara pe Valea Oltului, Cogoș în Dobrogea și altele. Pe scaunele străvoșcești din a-ceste două țări au păzorii și ierarhii transilvăneni ca Pahomie al Romanului, Misail al Buzăului, Iacob Stamati al Moldovei în sec. al XVIII-lea, Filotei și Dionisie Romano ai Buzăului în sec. al XIX-lea. Ierarhi vrednici de pomeneală ca Varlaam al Moldovei, Teodosie și Antim Ivireanul ai Țării Românești sau domni iubitori de neam ca Vasile Lupu și Constantin Brîncoveanu s-au ridicat într-o apărare Ortodoxiei din Transilvania în fața acțiunii prozelitiste a altor culte, conștiință că prin păstrarea unității de credință se menține și uni-tatea neamului.

Cărțile românești de slujbă și învățătură — mai ales prin prefa-țele lor — contribuie din plin la păstrarea și afirmarea conștiinței de unitate românească. *Cartea românească de învățătură sau Cazanica mitropolitului Varlaam al Moldovei*, tipărită la Iași în 1643 era ofer-ită ca „*dar limbi românești*”, „*pentru toată seminția românească pretutindenea ce se află pravoslavnici în această limbă*” cum arăta Vasile Vodă Lupu, iar contemporanul lor mitropolitul Simion Ștefan al Transilvaniei mărturisese în prefața *Noului Testament* de la Alba Iulia, din 1648, că s-a străduit să traducă în așa fel încît să-l înțe-leagă românii de pretutindeni. Același lucru îl făcea și mitropolitul poet Dosoftei în unele din prefețele sale, precum și Biblia de la București din 1688 la baza căreia au stat traduceri mai vechi făcute de cărturarii români de pretutindeni. În a doua jumătate a veacului al XVIII-lea, învățătură episcopului Chesarie de la Rimnic în prefețele primelor Minei românești tipărite la Rimnic (1776—1780) se ocupa cu originea latină a neamului și a limbii noastre ca și de continuitatea poporului român pe teritoriile locuite de daci și apoi de daco-romani. Conștiința de unitate națională apare și în scrierile unor cronicari, în lucrarea învățăturii Dimitrie Cantemir „*Hronioul vechimii romani-moldo-vlahilor*”, lucrare filosofică și de episcopul Inochentie Micu la redactarea cunoscutelor sale memorii către Curtea din Viena prin care cerea drepturi pe seama națiunii române din Transilvania. Aceleași idei apar și în lucrările iluminiștilor transilvăneni ai veacului al XVIII-lea, precum și în cunoscutul Supplex Libellus Valachorum din 1791.

Conștiința unității de neam a călăuzit poporul român în toate lupte-le sale, pentru independența națională și unitate statală, îndeosebi în cursul revoluției din 1848. Îndealurile revoluțiilor anului 1848 au con-tinuat să trăiască și după îndealurile revoluției, însuflețind genera-ția de atunci care prin eforturi și sacrificii a reușit să realizeze Unirea parțială de la 24 Ianuarie 1859, oapra întregului popor. Peste mai puțin de două decenii, la 9 mai 1877 s-a proclamat Independența de cale a României, iar în vara anului următor s-a făcut un nou pas pe seara unității prin unirea la România a străvechiului pămînt românesc dintre Dunăre și Mare, Dobrogea. Peste patru decenii, în anii 1916—1918, țara noastră a participat la primul război mondial, dar nu cu intenția de cîștiri și anexări teritoriale ci din dorința de a rea-liza unitatea noastră statală. Luptele vitioase de la Mărășești, Mără-știi și Otîuz au dovedit lumii întregi atîte eroismul ostașilor români, cît și faptul că poporul nostru știe să lupte pentru drepturile sale, pentru independența și unitate.

Ideaurile de unitate de care a fost călăuzit poporul român în tot decursul istoriei s-au realizat treptat în cursul anului 1918, ultimul an de război. La 27 martie/9 aprilie 1918 Sfaul Țării din Chișinău a hotărît unirea Basarabiei cu România, înlăturîndu-se astfel preven-dențile arbitrare ale tratatului de pace de la București-dintre Rusia și Turcia din 1812, prin care teritoriul Moldovei de răsărit a fost atribuit Rusiei țariste. Merită să fie amintite numele patrioților basar-abeni de atunci: Pantelimon Halippa, Ion Inuleț, Ion Pelivan, Dan-ii Crișoreanu, preoțul Alexandru Baltaga și alții. La 15/28 noiem-brie 1918, un congres întrunit la Cernăuți cu reprezentanți ai tuturor naționalităților din Bucovina a hotărît „*unirea necondiționată și pen-tru vecie*” cu România. Un rol însemnat în acest eveniment l-a avut patriotul luminat, I. Flondor. În Transilvania încă din 12 octombrie 1918, o Conferință a Comitetului executiv al Partidului Național Ro-mân întrunit la Oradea a redactat cunoscuta „*Declarație de autode-terminare*” care contesta guvernului din Budapesta orice drept asupra Transilvaniei. La 31 octombrie 1918 s-a constituit Consiliul Național Român Central din Transilvania, care a preluat apoi „*pu-terea deplină de guvernare asupra formațiilor locale de români*”. Pe întreg cuprînsul Transilvaniei s-au format Consiliile Naționale Lo-cale precum și garzi naționale cu caracter militar. Acest Consiliu Național Român Central a convocat Marea Adunare Națională din Alba Iulia din 18 noiembrie/1 decembrie 1918. La această dată cei 1228 de delegați români au adoptat istorica Declarație prin care se decreta „*Unirea oficialilor din Transilvania și a tuturor teritoriilor locuite de dînsii cu România*”. Actul adoptat de delegații oficiali a fost apro-bat de cei peste 100 000 de participanți, ca un adevărat referendum popular, necunoscut pînă atunci în istorie. În aceeași zi s-a consti-tuit Marea Sfat Național Român cu 250 membri, un fel de Parlament provizoriu, care a ales în ziua următoare Consiliul Dirigent în frunte cu Iuliu Maniu, un guvern provizoriu al Transilvaniei. Actul unirii a fost prezentat la București regelui Ferdinand în 14 decembrie 1918 de o delegație formată din Vasile Goldiș, Alexandru Vaida Voivod, episcopii Miron Cristea și Iuliu Hossu la care s-au alăturat și bănă-țenii Caius Brediceanu și Mihail Popovici.

La hotărîrea Adunării de la Alba Iulia au aderat și sașii din Tran-silvania (9 ianuarie 1919), șveabii din Banat (10 august 1919) și popu-lația evreiască din Transilvania (ianuarie 1919).

Tratatul de pace semnat la 28 iunie 1918 la Versailles căruia i-au urmat tratatul separat cu Ungaria semnat la 4 iunie 1920 în palatul Trianon, n-au făcut altceva decît să consfințească o realitate isto-rică, adică voința exprimată de însuși poporul român la Chișinău, Cernăuți și Alba Iulia, care primea acum o recunoaștere din partea unui for internațional.

Se încheia astfel lupta de veacuri a poporului român de pretutin-denți pentru libertatea pămîntului strămoșesc și pentru unitatea sta-tală. Acest popor era chemat acum la o viață nouă, alături de cele-lalte state europene. Din nefericire el n-a putut desăvîrși opera an-ului 1918, din cauza celui de al doilea război mondial și mai ales a urmăriilor lui nefaste. Abia cu un an în urmă, în decembrie 1989, s-au deschis perspective noi pentru poporul român de pretutindeni.

Cu inima plină de emoție, am rugat pe credincioși: copiii, femeii, bărbai ca să pună în mîna dreptei pe Sarcofagul generalului Eremia Grigorescu și să cîntăm „*Hristos a înviat*”, am cîntat de 3 ori, de 6 ori, de 9 ori, de 12 ori, la sfîr-șit toți aveam lacrimi în ochi și pe obraji.

Noi, slujitorii Bisericii Orto-dodoxe Române, am pomenit la fi-cărea Sfința Liturghie pe eroii ro-mâni căzuți pe toate cîmpurile de luptă.

—Așa s-a întîmplat și acum pe 25—26 octombrie 1991, cînd am tras clopotele și am pomenit pe Eroii Neamului, iar Prea Fericirea Sa, înconjurat de înalți cler, au oficiat Paradasul Eroului Necunoscut, reardus la locul sau din Paroul Carol.

Lacrimi multe ne-a smuls poe-tul basarabean Grigore Vîcheru, care dînt-un săcut cu tricolorul pe el a vărsat pămînt din Basa-

răbia noastră, peste sicriul Eroiu-lui Necunoscut.

Ca preot ortodox rog pe toți frații de la „*Nistru pînă la Tisa*” să se roage în continuare pentru eroii neamului și să stăruiască pentru renășterea „*Asociației Culturii Eroilor*”.

Cuvîntul „*Cult*” este de origine latină și derivă de la forma de cultum a verbiului colo, ere, care înseamnă: a cultiva, a îngriji, a însemna; a adora.

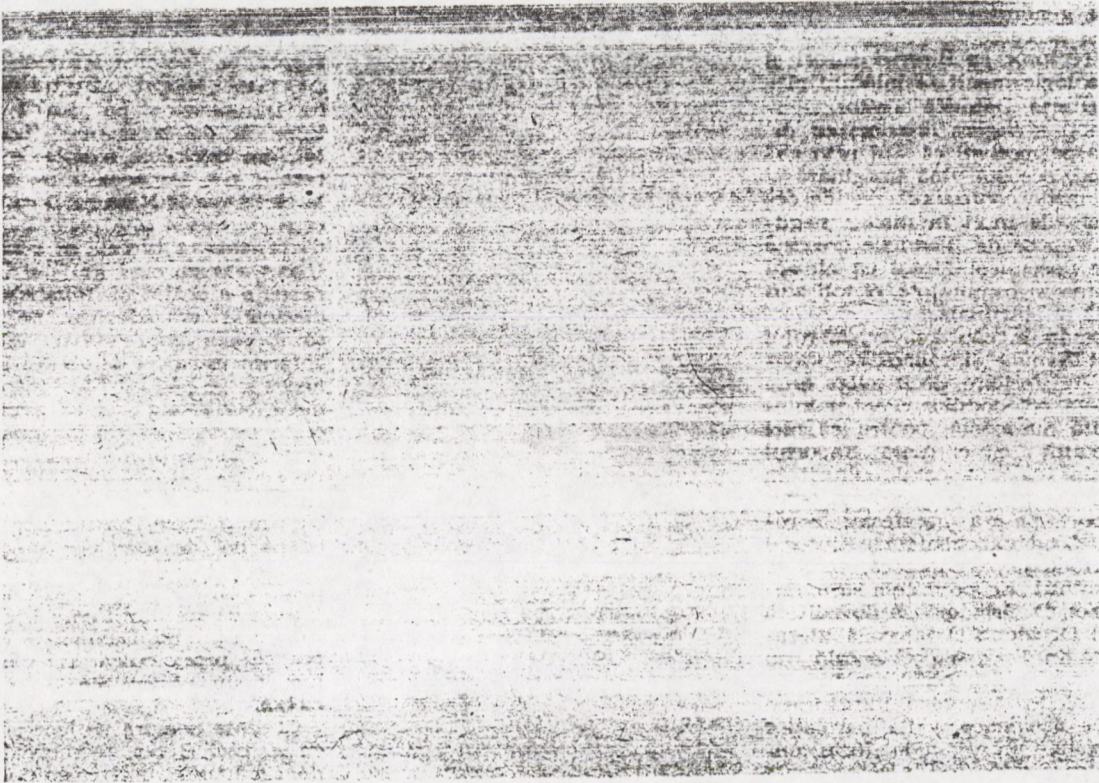
Deci în acest Cult al Eroilor și martirilor trebuie să ne creștem copiii noștri dragi.

În felul acesta:

„*Dezveluți tot adevărul
Și le spuneți de taturor
Cum muriră frații noștri
Pentru neam și țara lor!*”

Domnul Dumnezeu să-i odihnească în pace.

Istoria biblică a Vechiului Testament*

Fotografie din satelit a zonei Orientului Mijlociu unde se afla amplasată Țara Sfântă (Canaanul). În partea de sus — stînga se vede Marea Mediterană în partea de sus — dreapta se vede Lacul Ghenizarot, Valea Iordanului și Marea Moartă. În partea de jos a fotografiei se vede Peninsula Sinai, cu Golful Eliat, la est și Golful Suez, la vest. În partea sudică a Peninsulei se află Munții Horeb, unde a avut loc descoperirea Legii, iar la poalele acestui munte se află Mănăstirea Sf. Ecaterina.

I. Țara în care s-a alcătuit Biblia și s-a născut Mesia.

DATE GEOGRAFICE

Sfânta Scriptură sau Biblia este o carte dumnezeiască și omenească despre care se știe că a apărut într-un loc și într-un timp anume.

Același lucru se poate spune și despre Mesia: S-a născut și a săvîrșit lucrarea Sa mintuitoare într-un context geografic și istoric dat.

Țara în care s-a alcătuit Biblia (cel puțin prima ei parte) și s-a născut Mesia este Țara Canaanului, Țara lui Israel (Ereț Israel), Iudeea, Palestina sau Țara Sfântă, cum se mai numește în prezent, tocmai datorită evenimentelor care s-au petrecut acolo.

Acesta țară era situată în centrul lumii vechi, pe malul răsăritean al Mării Mediterane, la punctul de întâlnire a două continente: Asia și Africa.

După Fac. 15, 8, pământul făgăduit lui Avraam și urmașilor săi drept moștenire se întindea „de la râul Egiptului Nilul n.n.” și pînă la râul cel mare, al Eufратului”. Avem indicate aici desigur nu atît granițele exacte ale Țării Sfinte cît mai ales zona în care ea se afla amplasată.

Imagina de ansamblu a Țării Sfinte era aceea a unui teritoriu tăiat în două părți inegale, de la nord spre sud, de către o enormă și lungă fisură. De la punctul său de plecare, din nord, care este la 563 m deasupra nivelului Mediteranei, această fisură coboară abrupt pînă ajunge, în sud, la o adîncime de 392 m sub nivelul mării Mediterane. Iordanul, râul care își are izvoarele în munții Liban și Antiliban, își desfășoară cursul sinuos și rapid prin această vale.

Partea Țării Sfinte de la vest de Iordan, care este cea mai întinsă și în legătură cu care stau cele mai însemnate evenimente din istoria mîntuirii, se înfățișează ca un tînut care are în alcătuirea sa trei zone longitudinale, diferite ca relief și anume:

a) Coasta Mării Mediterane, un șes întins, mai îngust în nord și mai lat în sud, format din depunerii marine.

b) Centrul țării — zonă muntoasă, străbătută de la nord spre sud, de un lanț de munți ce se desfășoară paralel cu Iordanul și care sînt o continuare a munților Liban.

c) Valea Iordanului, care se înfățișează ca depresiunea cea mai profundă de pe suprafața pămîntului.

Întinderea cea mai mare a acesteia pînă de țară, de la nord spre sud, era de aproximativ 260 de km, iar lățimea ei varia de la 37 de km în partea cea mai nordică (la granița cu Libanul), pînă la 150 de km în extremitatea sudică a țării (la granița cu Sinaiul).

Partea de țară de la est de Iordan este un platou, care prin râul Iarmec se desface în două: în nordul platoului avem tîntul Hauran, cu sol vulcanic și cu multe pășuni; în sudul platoului avem vechiul Ghilead, acoperit pe vremuri cu păduri, dar astăzi

* Din dorința de a facilita mai buna cunoaștere a cuprinsului Sfintei Scripturi, a locurilor, timpurilor și evenimentelor legate de mîntuirea lumii, vom publica, începînd cu acest număr, teme care să reflecte principalele etape ale istoriei biblice a Vechiului și Noului Testament.

Pe urmele Pruncului Sfînt în țara Egiptului

La praznicul Crăciunului, Biserica ne-a pus în față evenimentul, în același timp foarte umil, dar și de proporții foarte mari, omeneș și divin, care, în unica persoană a lui Iisus Hristos, a unit două naturi, din care una, natura omenească, iar celălaltă natura divină, veșnică și nemărginită a lui Dumnezeu real nevăzut. Acest eveniment plasează simbioza realizată în Iisus Hristos, într-o taină de nepătruns a Divinității, „taina cea din veac ascunsă și de îngeri nevădită”, după cum o numește sfînta noastră Biserică.

Cu adevărat mare este taina nemărginită. Dumnezeu s-a arătat în trup, după mamă, ca om adevărat, după Tată, ca Dumnezeu adevărat, așa cum îl mărturisim noi toți, cu toată convingerea, prin mărturisirea credinței noastre dreptmăritoare.

La străbătarea Crăciunului — după cum spune sf. Proclama — Iisus Hristos ni s-a arătat ca un copil, arătînd prin această slăbiciune noastră. S-a văzut însă de îndată, că n-a fost de ajuns să se smerească, spre a se naște ca prunc din femeie, „făcîndu-se oamenii asemenea, și la înfățișare dovîndu-se ca un om” (Filipeni, 2, 7). După plecarea magilor, sfîntul evanghelist Matei ne prezintă refugierea grăbită a Maicii Domnului cu Pruncul și dreptul Iosif, în țara Egiptului, în timpul nopții, la sfatul îngerului, adresat în vis dreptului Iosif.

Nu ni se spune în ce oraș a stat, nici ce fapte s-au săvîrșit, odată cu trecerea pe acele locuri a

Pruncului Iisus.

Dacă după sfatul îngerului, Domnul Iisus a rămas în Egipt „pînă la săvîrșirea lui Irod” (Matei 2, 15), care a avut ca urmaș în Iudeea pe Arhelau, se poate aprecia durată șederii în Egipt. Pe baza datelor istorice oferite de Iosif Flaviu, care în a sa „Istorie a Iudeilor” relatează despre cumplitele suferințe ale lui Irod, se apreciază că Arhelau și-a început domnia, cînd Iisus era de trei ani.

În acel răstimp, Egiptul era o țară multimilenară, plină de istorie, cu realizări deosebite în știință și tehnică, cu bogate tradiții și legende. Prezența, pe acele locuri, a Familiei Sfinte, nu putea să rămînă nesesiizată. Tradiția creștinilor egipteni păstrează încă vie în conștiință, amintirea prezenței pe acele meleaguri a pruncului Iisus. Memorabile rîmîn amintirile privitoare la Familia Sfîntă, în care le-au cules cei ce au întreprins călătorii la țara locului. Astfel de amintiri relatează J. P. Peroncel-Hugaz, în „Le monde”, din 26—27 decembrie 1976, pag. 5.

Menționez, că fuga în Egipt a Familiei Sfinte, ca fapt istoric, este trecută sub tăcere de E. Renan în a sa lucrare „Viața lui Iisus”. Este fapt neîndoelnic, că sînt credincioși ai Bisericii noastre, care, stăpîniți de setea de a cunoaște cît mai mult din viața Mîntuitorului, în lipsa unei educații religioase suficiente, citesc această carte fără discernămintul necesar. Faptul, că Renan omite cona-

cea de Taină, a petrecut noaptea și a fost prins de oamenii de la templu (Mt. 26, 36).

— Valea Hinom sau Ghehianom (Gheenei), aflată în partea de sud-vest a Ierusalimului, cu o continuare a văii Cedron, utilizată ca loc unde se aruncau și se ardeau gunoaiile și probabil și ca cimetir. Datorită aspectului dezolant pe care îl avea, valea Ghehianom a fost luată drept simbol al infernului sau iadului, în care vor arde și se vor chinu veșnic păcătoșii.

— Valea Iordanului este cea mai lungă dintre văile Țării Sfinte. Începe la poalele Hermonului și se termină la Marea Moartă. Lățimea văii variază între 3 km, în nord și 23 de km în sud.

Intrucît munții acoperă partea cea mai întinsă a Țării Sfinte, șesurile sau cîmpurile sînt foarte reduse. Poate singura zonă căreia i se poate aplica acest nume este coasta Mării Mediterane, care se înfățișează ca o cîmpie ce se desfășoară de la nord spre sud. Această cîmpie a luat ființă, așa cum am mai spus, din depunerile marine și de aceea solul ei, de culoare roșietică, un fel de mil aluvional, deși lipsit de humus este totuși foarte roditor. Cîmpia se împarte în două. Partea nordică, cuprinsă între muntele Carmel și portul Iaffa se numește Șanot și este renumită prin întinsele plantații de citrice, lanuri de cereale și bumbac. Partea sudică, cuprinsă între Iaffa și Gaza se numește Șpela sau Șefelea și este mai puțin roditoare datorită condițiilor de climă mai secetoase.

Pe lângă munții, văi și cîmpii, Țara Sfîntă avea și unele zone de deșert sau pustii. Astfel, de-a lungul malului apusean al Mării Moarte se întinde deșertul Iuda, cu o continuare, înspre sud, numită deșertul Enghedi, unde s-a ascuns David din cauza persecuției lui Saul. De mai amintește deșertul Beerșebea, ca parte a deșertului Faran, unde a trăit Agar, cu fiul ei Ismael, după ce a fost alungată de către Sara (Fac. 21, 24).

Apele țării sfinte sînt deopotrivă curgătoare și stătătoare.

Dintre apele curgătoare, cea mai însemnată este Iordanul, al cărui nume se traduce cu „rîul care curge în adîncime”, într-o cîmpie sub nivelul Mării Mediterane.

Iordanul ia naștere din munirea a trei surse: cea mai din nord este râul Hasbania, care izvorăște la poalele muntelui Hermon. Mai la apus de aceasta izvorăște dintr-un deal vulcanic râul Dan sau Iordanul Mic. Al treilea izvor este Banias sau Panias, care ia naștere în munții Liban.

Iordanul străbate lacul Galileii, de la nord spre sud. După ce iese din acesta, curge spre sud cu nenumărate sinuoziții, pînă ce se varsă în Marea Moartă. Distanța, în linie dreaptă, pe care o parcurge Iordanul între lacul Galileii și Marea Moartă este de aproximativ 104 km. Dacă am urma însă cursul sinuos al Iordanului, această distanță se triplează. În general, cursul Iordanului este foarte rapid și aceasta datorită diferențelor mari de profunzime la care curge. O dublă porcie de arbori, alcătuită din plopi albi, sălcii, terebinți, etc., acoperă malurile.

Atît dinspre est cît și dinspre vest, în Iordan se varsă cîteva afluenți. Amintim dintre aceștia pîrul Cherit care izvorăște din munții Efraim sau ai Samariei și se varsă în Iordan (curgînd dinspre vest) aproape de Ierihon. În valea acestui pîru a trăit retro o vreme profetul Ilie (I Reg. 17, 3—5).

Țara Sfîntă avea și cîteva ape stătătoare mai însemnate. La vest, coasta Palestinei era udată de Marea Mediterană, numită și Marea cea Mare.

A doua ca mărime dintre apele stătătoare ale Țării Sfinte este Marea Moartă, situată în partea sud-estică. Ea formează adîncitura cea mai mare de pe suprafața pămîntului, aflîndu-se la 394 de m sub nivelul Mediteranei. Lungimea ei este de aproximativ 73 km, iar lățimea variază între 17,8 km și 3,5 km. Adîncimea medie este de 329 m. Demnitatea de Marea Moartă vine de la faptul că în apele ei nu trăiește nici o vietate datorită concentrației foarte mari de sare. După tradiție, partea sudică a Mării Moarte era înainte un șes desolat, în care se aflau amplasate cetățile Sodoma, Gomora, Adma și Teboim, distruse în urma potopului cu foc și pucioasă ce s-a abătut asupra lor.

În partea de nord-est a Țării Sfinte se află Lacul Ghenizarot, Lacul Tiberiadei sau Marea Galileii. Lungimea sa, de la nord spre sud, este de 21 km, iar lățimea de 12 km. Creștinii păstrează amintiri dintre cele mai deosebite în legătură cu Ghenizaretul. Dintre pescarii de pe malul acestui lac și-a ales Mîntuitorul pe cei dintîii apostoli: Andrei, Ioan și Iacob.

Izvoare și fîntini vestite în Țara Sfîntă

Cel mai însemnat izvor era socotit a fi Siloamul, aflat în valea Cedron, mai precis în partea de sud-vest a Ierusalimului. Aici l-a trimis Mîntuitorul pe orbul din naștere să se spele după ce l-a uns ochiul cu tînă (In. 9, 7).

Tot în Ierusalim se afla lacul Viteză (bet cheed — ca șarharul sau la incurărit), lîngă poarta oilor. Aici l-a vindecat Mîntuitorul pe paralizatul bolnav de 38 de ani (In. 5, 2).

Dintre fîntinile mai vestite amintim fîntina lui Avraam din Beer-Șeba și fîntina sau puțul lui Iacob de lîngă Sichem, în Samaria, unde a avut loc convorbirea Mîntuitorului cu femeia samarineancă (In. 4, 6—11).

Pr. prof. Dumitru Abrudan

Nașterea Domnului

— FRINTURI DE GÎNDURI —

Din înaltul cerului, pînă în adîncul pămîntului, de la un capăt al lumii văzute și nevăzute de ochii omenești pînă la celălalt capăt, de la ființele cele mai simple pînă la cele făcute după chipul Creatorului, de la firul de iarbă pînă la falcinicii copaci, întreaga Crăciune a lui Dumnezeu tremă în noaptea de Zădărire a o vibrație cu totul neobișnuită.

Ingerii din ceruri în numărate cete, cu ramuri de flori de un miros parfumat, dar nesesiizabil de toate făpturile în adevărata lui valoare, coboară pe pămînt și în cîntări nemaiauzite din buze de urechile pămîntului, anunță prin cuvinte sfinte: „Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pămînt pace, între oameni bunăvoie”, că în peștera din Betleemul Iudeei se naște Cel mai mare Împărat. Fiul Cel arbat al Tatălui din ceruri.

Cine ar putea descrie în cuvinte omenești ce s-a petrecut atunci? O tînără fecioară, care fusese anunțată de un arhanghel cu nouă luni în urmă că, prin puterea Duhului Sfînt, va naște un fiu, din cauze cunoscute și menționate în Sfînta Scriptură, nu găsește o casă de oaspeți și grăbită de o clipă cea mare, alături de logodnicul și ocrotitorul ei bătrînul Iosif, cu multă greutate prin mulțimea ce afla în acel moment în Ierusalim și împrejurimi, reușesc să afle un loc într-un staul de vite și în ieslea lor aștern scutecurile pe care se va naște Mesia Multașteptat.

Steaua, care de cîva timp apăruse ca o nouă țară pe bolta cerească și după care din diverse puncte ale pămîntului se orientaseră trei magi, filozofi și feciori de crai, se oprește de-așupra peșterii, în-cetîndu-și aici mișcarea.

La acest praznic împăraresc sînt prezenți reprezentanții tuturor categoriilor sociale ale umanității noastre. Prin cei trei crai, cere smerii vin și închină Marelui Împărat, oferindu-i în dar; aur, smirnă și tămii, vedem pe toți oamenii învațați din acele vremuri. Povestii de la stînea lui apropiere, cărora ingerii le anunțaseră marea veste, vin și ei să se convingă de realitatea sfîntă și se închină Pruncului culcat în iesle. Oamenii simpli, dar cu inimile curate, trăind cea mai mare parte a vieții lor sub cerul liber cu blînde turme de oi, ei sînt mesagerii tuturor semenilor lor.

Între aceste două categorii sociale, păstoria și magii, socotim că au fost toți cei care de veacuri așteptau venirea omului Salvator pe pămînt. Care să rupă zăpădă pîcătoșilor noastre și să ne întoarcă la starea ce am avut-o în prima zi a creației noastre.

Noaptea Crăciunului. De aproape două milenii oștii de pe plaiurile românești de prețuitorii au așteptat și așteaptă cu o nespăsată bucurie noaptea cînd s-a născut Iisus în ieslea cea săracă, pentru că să le aducă clipă de veselie ce nu pot fi în întregime redată în graiuri omenești.

Colindele noastre pe de toată întinderea bătrîneli Dacia au anunțat și anunță pe la toate casele veste cea minunată a nașterii lui Hristos, Mesia Mult-luminos. Unitatea acestora în trăirea marelui eveniment din întreaga lume și mai ales din lumea creștină, exprimă totala noastră dragoste și nespăsată bucurie în fața biruinței asupra Întunericului și a nedreptății sociale.

Bătrîni și tineri, bărbați și femei împreună cu cei mici ne simțim contopiți într-o eternă îmbrățișare și stăm liniștiți de lutul acesta, căruia Pruncul din iesle îi trimite peste veacuri și pentru todeauna aceeași unire în gînd, în simțire și în vorbire.

Copiii Maramureșului voievodai, ai Dobrogei de la marea cea mare și Dirștor, ai Moldovei lui Ștefan cel Mare și ai Banatului românesc, urează în casă și nu obosesc cu cîntecele și veselia lor. Tineri și în unele regiuni chiar și cei mai în vîrstă sînt nevoia să meargă pe la vecinii, conștienți, rude, prieteni și în felul acesta în grupe mai mari să trăiască mai aproape de intensitatea momentului sfînt care a despicat istoria omenească în două.

Ce am lipsit de mîntuirea noaptea poate conșteta vechimea și unitatea acestor colinde românești de pe toată aria vetrei străbune, și ce imaginație bolnavă poate să ne strămute pe alte meleaguri și să ne aducă înapoi, atunci cînd îi convinge ei, după ce străm de neam s-au stăbilit prin opresiuni pe plaiurile noastre sate?

Cum își poate îngădui o ființă umană mărginită „în ceața tăvălucului” o naștere de Dumnezeu a tînut și școala răutăților” ceea ce Luce a preîntîdit din primele clipe pe Fiul Său, Care a deschis porțile raiului și a zădărit capul gorpului cumplit?

Care alt popor din lumea aceasta are aitea colinde, aitea obiceiuri frumoase de Naștere din Betleemul Iudeei și de trecutul său istoric, precum avem noi românii?

Bădița Traian vine și el peste cîteva zile cu Plugușorul să ne anunțe că a tras brazdă adîncă în Dacia Felix, a aruncat sămînța sănătoasă care s-a înfrățit cu acest pămînt și pe care furtuna și vînturile nu au putut-o culmi din loc, reușind uneori doar să-i îndoieie pămînt în așteptarea cea mare pe care a văzut-o realizată la 1 decembrie 1918.

Ne alăturăm colindătorilor din Noaptea Sfîntă și cu ei cîntăm:

Astăzi S-a născut Hristos,
Mesia Chip Luminos,
Laudați și cîntați,
Și vă bucurați.

Întorcîndu-ne la Betleem cîntăm iarăși.

Ingerii cîntau,
Păstoria fluerau,
Magii se-nchinau
Toți se bucurau,

Care bucurie, și aici să fie, pe pămîntul nostru pe care ne bucurăm.

Pr. Ilie I. Țîntă — Ploiești

lui Dumnezeu. La Ashmonnein, loc înalt, faraonic, coptii povestesc, că idolul, din aramă, în formă de hipopotam, așezat la intrarea cetății, la sosirea Familiei Sfinte, pare-se pe acele locuri, s-a răsturnat de pe soclu. Pare-se, că s-au anticipat — sub această formă — spusele Mîntuitorului, care la intrarea triumfală în Ierusalim, la cererea fariseilor, să-și cite multi-me pentru aclamarea, le-a răspuns: „Cîc vouă, de vor tăcea aceștia, pietrele vor striga!” (Luca 19, 40). Localitatea Wadi Naturn L-a văzut de asemeni pe Pruncul Iisus în trecerea Lui pe acele meleaguri și — ca urmare — acest punct al deșertului Libiei a devenit și a rămas pînă în zilele noastre, principala vatră a monahismului african. În ultimii ani, în această localitate, vocațiile au fost așa de mu-

(Continuare în pag. a 4-a)

Prof. Petru Dumitrescu

testării sale deosebit de păgubitoare, a divinității lui Iisus.

Voi prezenta — în continuare — amintiri despre Iisus, desprînse din tradiția creștină a Egiptului.

La Matarieh, în periferia orașului Cairo, se vede un bătrîn sicomor (un fel de smochin), despre al cărui strămoș se crede că dăduse umbră Pruncului Sfînt, care fugea din calea lui Irod.

La Belbeis, în delta Nilului, un arbore a avut același privilegiu și se spune, că populația s-a opus la intenția soldaților lui Bonaparte de a-l tăia, spre a-l transporta în Franța. Monarmani, care-l cinstește pe Iisus ca pe un profet, au ridicat o moșteche pe locul arboreului de la Belbeis, în anul 1850, cînd acesta a căzut de la sine.

După războiul din 1967, creștinii egipteni n-au mai putut merge, cu ocazia marilor praznice, în pelerinaj la Ierusalim și la celălalt loc din țara sfîntă. Ca urmare au sosit venerarea locurilor din Egipt, care se bucură de renumele de a fi primit, odinioară, vizita pruncului Iisus. După o hartă publicată de cotidianul „Le progrès egyptien”, Iisus, împreună cu Sfînta Fecioară Maria, dreptul Iosif și Salomeia, tovarășii lor de călătorie, însoțit fiind de asinilor lor — ai cărui numeroși urmași poartă pe spinarea lor un semn de culoare neagră, în formă de cruce — au mers de-a-lungul coastei muntelui Sinai și au urcat pînă în Junglul de Sus. Aici, la mănăstirea Maharrak, aproape de Asiu, se merge în pelerinaj, pentru reculegere, pe stîncă — după cum relatează tradiția — unde s-a născut Iisus, Fiul

SFÎNTUL IERARH NICOLAE

Dumnezeu a rânduit ca la cirna Sfintei Sale Biserici să fie în toată vremea și mai cu prisosință în timpuri de grea cum-pănă...

S-a născut în a doua jumătate a secolului al treilea d. Hr. în orașul Patara, din Asia Mică. Părinții, Teofan și Noma, au sădit în sufletul său o dragoste fierbinte față de Dumnezeu și o stărnită dăruire față de oameni.

Grija față de cei lipsiți i-a fost preocuparea de prim ordin, încredințat fiind că mântuirea fiecăruia trebuie să treacă prin albia slujirii aproapelui. Din averile sale a făcut parte văduvelor, orfanilor și săracilor, fiind gata să-și vândă propriile sale...

voință a obștei creștinești Arhiepiscop al Mirelor Lichiei.

Cînd s-a dezlănțuit asupra creștinilor prigoana împăratului păgîn Dioclețian, Sfîntul Ierarh Nicolae a mărturisit cu vădit curaj credința în Mîntuitorul Iisus Hristos.

Cînd a încetat prigoana, odată cu venirea lui Constantin cel Mare în scaunul împărației, s-a reintors și Sfîntul Nicolae în mijlocul credincioșilor săi, reluîndu-și misiunea de păstor duhovnicesc cu laudă și cinste, plămădindu-și activitatea în albia a patru virtuți: credință, nădejde, dragoste și smerenie.

Cu turmul dreptei credințe și al nădejzii a alungat departe pe vrăjmașii Bisericii, pe ereticii cei diavolești, fapt pentru care posteritatea i-a atribuit denumirea de „îndreptător al credinței” (Troparul Sf. Nicolae).

Acastă lucrare esențială a desfășurat-o în cadrul întîilului sinod ecumenic de la Niceea (325 d. Hr.), cînd, împreună cu alți 317 Sfînti

Părinți au condamnat falsă învățătură a „celui de al doilea Iuda vînzătorul”, a netrebnicului Arie. Acest om a intrat în turma drept-măritorilor creștini ca un leu răpitor, ca să o dezbine, susținînd falsă învățătură că Sfînta Feclioară Maria a fost născătoare de om și nu de Dumnezeu-Omul, deoarece Fiul ei, Iisus Hristos, n-a fost de o ființă cu Tatăl, ci doar prima Creatură a Tatălui.

Intîiul Sobor ecumenic, de Duhul Sfînt însuflat, a restabilit adevă-rul ce ni l-a lăsat ca zestre dogmatică în Crezul creștin că, Prea Sfînta Feclioară Maria este cu adevărat de Dumnezeu Născătoare și în felul acesta Arie „diavolul cel intrupat” (Arh. Ilie Cleopa, Predici-manusoris Sf. Mst. Sihastria 1980, pg. 77), a fost rușinat, iar vreden-iicul întru ierarhii, Nicolae, inima soborului nicean s-a arătat, „al doilea Înaintemergător spre mustrearea păgînilor” (Arh. Ilie Cleopa op. cit. pg. 103). Pentru astfel de izbinzi, lăudăm pe zelosul slujitor al Sfîntei noastre Biserici în stih de acatist:

„Bucură-te Sfinte Ierarhe Nicolae, Îndreptătorul dreptei credințe Bucură-te cununa Bisericii lui Hristos.”

Cu Duhul dragostei a acționat pentru salvarea a trei feclioare, care erau ispiteite să-și dea trupurile în urgisitului păcat al desfrînării. În felul acesta el s-a arătat „dascăl al înfrînării” și „vestitor al mi-lei creștine”.

Troparul Sfîntului reliefează și alte însușiri pilduitoare; că este „chipul blîndețelor, și că prin smerenie a cîștigat cele înalte”. Prin duhul blîndețelor a cucerit inimile păstoriților făcîndu-l să fie bun, pașnic, să trăiască în frățietate sub binecuvîntata oblăduire a Bise-ricii Mîntuitorului Iisus Hristos.

Credința, iubirea, blîndețea au rodit în al său suflet Smerenia, vir-tute care implică respectul față de oameni. Prin tîria unei astfel de virtuți marele întru ierarhii a biruit ispitele diavolești, duhul cel rău al truției, „a dobindit cele înalte”, adică înălțimea stîrmi de Sfîntenie, sălășluirea sa veșnică nu numai în lăcașurile cerești ci și în simță-mintele înalte ale celor care au aleasă vrednicie astfel îl laudă:

„Bucură-te de Dumnezeu încununate Ierarhei!”

Prin pilduitoarea sa viață, Sfîntul Nicolae a dovedit așa după cum pe bun merit îl portrețizează cîntările bisericești, că „a fost templu al Duhului Sfînt, lăcaș al Sfîntei Treimi, om ceresc, adevăratea lucrur-ilor celor bune.” (Din Slujba Vecerniei mari 5 decembrie).

Pentru toate acestea Atotmilostivul Dumnezeu a rânduit ca trupul său să nu fie cuprins de stricăciunea legilor materiale, firești ale morții. Sfîntele sale moaște, de minună făcătoare au fost păstrate de creștinătate cu multă evlavie. În cinstea unor astfel de relicve cum sint și cele ale Sf. Nicolae s-au alcătuit versuri cu un conținut me-rituos.

„Sint moaște ca luna de frumoașe Miresme răspîndesc ca trandafirii N-ating nici viermii oase cuvioase Înfrînge osul sfînt porunca firii. Așel voit-a Sfînta Înțelepciune Cel nestrîcat în veci să nu se strice Și oasele să-i fie în veci bune.”

(Paul Sterian — Războiul nevăzut al Cuv. Paisie cel Mare)

Prin sărbătoarea Sfîntului Nicolae, așezată ca un lăcaș în înaintea mergător praznicului împăratesc al Nașterii Domnului și Mîntuito-riului nostru Iisus Hristos, Sf. Biserică pune în fața noastră o per-sonalitate creștină cu totul aleasă, un pilduitor misionar al faptelor bune, un ierarh care cu ales zel a apărât dreapta credință, un sluj-itor duhovnicesc înzestrat cu comuna de virtuți nepieritoare, întru to-tul demn de urmat de creștinii de pretutîndeni.

Preot Ioan Năftăndilă

Unele aspecte din viața actuală a monahilor de la Sfîntul Munte Athos

În cele ce urmează, vom să evidențiem unele aspecte, mai puțin cunoscute, din viața mona-hilor aghiorțiți.

1) Ultimul recensămînt al Atho-sului.

Potrivit ultimului recensămînt făcut la Sfîntul Munte Athos, a-colo viețuiesc 1557 de monahi. În raport cu recensămîntul prece-dent se observă o creștere a nu-mărului monahilor athoniți de 5,77%.

2) Monahi aghiorțiți cărturari.

Buni minutorii ai condeiului și reprezentanți de seamă ai gîndirii teologice ortodoxe sint și astăzi la Sfîntul Munte Athos. Ne mărgi-nim, mai jos, să amintim doar pe cei cunoscuți dintre aceștia: Theoclitos Dionisiatis, Gheorghios Grigoriatis, Damaschinos Grigo-riatis, — cunosător al limbii ro-mâne —, Aimplianos Simonope-tris, Alexios Xenofontinos, Vasi-lios Ivantitis, — fost la Stavroni-chita —, Gherasimos Macraghian-nanitis, Iosif Xiropotamos. și Moisis de la Karyes. Fărește, pîr-tre cei citați mai sus, la loc de frunte se află și părintele Petroniu Tănase de la Schitul Prodrom-ul.

3) Ediția de la Athos

Unica ediție existentă la Sfin-tul Munte Athos se numește „Panselimos” („Lună plină”) și se află în capitala aghiorită, Karyes. Din cînd în cînd, ediția Panseli-nos a publicat „Aghioritika Te-tradia” (Caietele aghioritice). Ul-timul „Caiet aghiorit”, numărul 7, a apărut în anul 1991 și con-ține „Loghi și Omilii” („Cuvîn-tări și Predicii”) ale răposatului mitropolit Meliton al Halkidonului.

4) Publicații athonite

În prezent, la Sfîntul Munte Athos sint editate trei publicații:

a) „Protaton”** („Protatul”), un buletin editat de monahul Moisis de la Karyes, de șase ori pe an; b) „O Osios Grigorios” („Cuviosul Grigorie”), editată de egumenul mănăstirii Grigoriu, Ghiorghios; c) „Aghioritiki Martiria” („Măr-turie aghioritice”), editată de egu-menul mănăstirii Xiropotamu.

5) O lucrare recentă despre „Privegheerii” aghiorților

După cum se știe, călugării a-thoniți săvîrșesc frecvent slujba Privegheerii. Recent, mai exact în anul 1990, aghioritul cărturar, Moisis, a publicat o lucrare con-sacrată „Privegheerii” la Sfîntul Munte Athos, la editura „Akritas” din Atena. Lucrarea se intitulază chiar „Aghioritika sto Aghlon Oros” („Privegheerii la Sfîntul Munte”) și numără 104 pagini.

6) Lecții de Aghioografie la Școala „Athoniada”

În cadrul binecunoscutei școli athonite, „Athoniada”, se preda-și lecții de aghioografie. La ora ac-tuală, aceste lecții de aghioografie sint frecventate de aproximativ șaiszeci de tineri.

7) Care monahi athoniți poș semna ca arhimandriți

La Sfîntul Munte Athos, tradi-ția voințe ca să semneze ca ar-himandriți doar egumenii celor douăzeci de mănăstiri, iar toți ceilalți aghiorțiți arhimandriți să-și pună semnătura doar ca aheromonahi.

Pr. Dr. Ioan Dură

* După publicația athonită, „Protaton”, Iulie—August, 1991, nr. 30.

** Protaton se numește biserica principală din capitala Athosului, Karyes.

„Răsărit—a lumii lumina cunoștinței”

(Continuare din pag. a 4-a)

tor către Hristos. Abia în Legea cea nouă „la plîndirea vremii” (Gal. 4, 4) Dumnezeu se descoperă în mod culminant prin Fiul Său Cel Unul Născut, Iisus Hristos, Soarele dreptății, Lumina lumii, Mesia Cel prezis de proroci.

Dacă în Vechiul Testament nu putea cineva să vadă fața lui Dum-nezeu și să rămînă în viață (Iesire 33, 20), în Noul Testament, Dum-nezeu ia chip de om, se intrupează de la Duhul Sfînt și din purura Feclioara Maria, pentru a putea fi cu ușurință cunoscut, înțeles, ascult-at, iubit, urmat.

Dar orice descoperire a Creatorului este o coborîre a Sa la om, o cheneză. Coborîndu-se și descoperîndu-se, Dumnezeu îl îmbogățește pe om, îl luminează, îl înalță. Despre această coborîre coborîre mîntuitoare a Făcătorului a toate, vorbește amănunțit Sf. Pavel, Apostolul neamurilor în Epistola sa către Filipenii.

Referindu-se la intruparea Fiului lui Dumnezeu, Fericitul Auguș-tin se întreba: „Pentru ce Dumnezeu s-a făcut om?” la care Biserica învață așa cum am văzut, că „pentru noi și pentru a noastră mîntu-ire”. Iar Sfîntii Părinți și în special Sfîntul Atanasie al Alexan-driei afirmă că Dumnezeu s-a făcut om pentru ca omul să devină dumnezeu. Deci de la început Biserica s-a ocupat în mod deosebit de problema aceasta a îndumnezeirii omului după har, în Domnul nostru Iisus Hristos, prin intruparea Sa, prin cruce, moarte, înviere, înălțare, prin trîmbărea Sfîntului Duh în ziua Cîncizecimii.

Cunoștința de Dumnezeu ne amintește și este în același timp un îndemn la cunoașterea de sine. Autocunoașterea poate avea un rol pregătitor în înființarea omului cu Dumnezeu.

Filozofii greci au vorbit despre necesitatea cunoașterii de sine, în special Socrate prin îndemnul devenit celebru „cunoaște-te pe tine însuși” îndemnul pe care-l găsim și în Sf. Scriptură: „Luați amînte la voi însiși” (F. Ap. 20, 28).

Cunoașterea de sine este o cercetare atentă a propriei persoane, o introspecție, o coborîre în adîncul sufletului pentru a descoperi acolo dăruirile lui Dumnezeu, talanții, mărgăritarul cel de preț. Descoperînd darul, omul ia cunoștință de Dăruitor, intră în legătură cu El, însă și cu semenii prin faptul că dăruirile se cer puse în valoare prin slujirea semenilor cu ele.

Luminatul Praznic al Nașterii Domnului reprezintă apropierea lui Dumnezeu de noi oamenii. Prin aceasta noi devenim conștienți că Dumnezeu este cu noi, Emanuel, cum zic prorocii, că El ne iubește fiind iubire, că se interesează îndeaproape de viața noastră.

Venind la om Dumnezeu îl luminează pentru a se putea cunoaște și valorifica pe Sine dar îl și îmbogățește mereu prin dragostea Sa. El îl face conștient de darul pe care îl posedă așa cum Sfîntul Pavel încerca să sensibilizeze pe Timotei: „Nu fi nepăsător față de darul ce este în tine” (I Tim. 4, 14), îndemn valabil și actual pentru orice creștin.

Se desprinde de aici că Dumnezeu dorește de la om o trăire res-ponsabilă în lume prin intermediul darului primit.

Prin intrupare, Dumnezeu face un pas mare spre om arătînd in-tenția sa de comunune. Acest pas însă reprezintă și o chemare care necesită un răspuns, adică pornirea omului spre Dumnezeu, spre ur-marea lui Hristos care ne restituie patria cerească.

Deci prin ieșirea întru întîmpinarea Celui ce vine, noi actualizăm, asumăm, trăim în viața de zi cu zi acest eveniment unic în istorie, întruparea Logosului divin; Dumnezeu a venit la noi, se împune ca noi să nu-l ocolim, să nu-l ignorăm, să nu-l lăsăm singur. Numai în felul acesta intruparea va însemna pentru noi un proces continuu de mîntuire, o posibilitate de a ajunge la cunoștința lui Dumnezeu, atît cît ne este necesar pentru mîntuire, prin întreținerea legăturii acesteia tainice, minunate: Dumnezeu spre noi, dăruindu-ne cerul, omul spre Dumnezeu dăruindu-l înimă.

Nașterea Domnului nostru Iisus Hristos care marchează începutul mîntuirii noastre, constituie cel mai mare dar făcut de Dumnezeu o-mului. Dumnezeu se dă pe El însuși în mod deplin de aceea și răspunsul omului trebuie să fie pe măsura dragostei divine. În sensul acesta înțelegem repetarea continuă la sfîntele slujbe a îndemnului liturgic: „pe noi însine și unii pe alții și toată viața noastră lui Hristos-Dumnezeu să o dăm”.

Dăruirea plenară din partea noastră se împune deoarece nu te poți dăruii parțial Celui ce te să dăruiește total după cum nu poți să nu dai nimic Celui de la care primești totul.

Intruparea Domnului nostru ne descoperă ca făpturi noi, îmbogățite de darul și dragostea lui Dumnezeu, cu noi posibilități de afirmare a valorilor personalității noastre întru slujirea semenilor și a lui Dum-nezeu, întru lucrarea păcii în lume și a buneivoinți între oameni.

Întemeiul bucuria aceasta unică și sfîntă pe credința noastră în Dumnezeu cel în Treime slăvit, pe recunoștința și hotărîrea unei mai mari deschideri sufletesti, a unei mai adînci înțelgeri față de se-meni și de tot ceea ce se petrece în jurul nostru întru lauda și slava celui ce a venit în lume: „Să se nască, și să crească, să ne mîntu-iască”.

DAVID ȘI GOLIAT

Ne aflăm în preajma marelui praznic al intrupării Fiului lui Dum-nezeu, a Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos, Mesia cel prezis cu sute și mii de ani înainte de prorocii Vechiului Testament. Intre ei este și regele David, care în Psalmii săi vorbește de mai multe ori despre acest negrăit eveniment. „Fiul meu ești tu, eu astăzi te-am născut”, citim în Ps. 2, 7, precizînd Nașterea din vezi a Fiului lui Dumnezeu; „Nu vei lăsa sufletul meu în iad, nici nu vei da pe cel cuvios al tău să vadă stricăciune” — citim în Ps. 15, 10, text care vorbește despre Învierea Domnului cu peste 1000 de ani înainte; „Dumnezeul nostru va veni și nu va tăcea, înaintea lui va merge foc mistuitor și împrejurul lui vifor mare” — spune Ps. 49, 3—4, prezi-cînd a doua venire a Mîntuitorului Hristos.

Să ne amintim însă că Dumnezeu a fost cu David încă din tîne-rețele sale, cînd păzea oile tatălui sau în preajma Betleemului și cînd s-au petrecut și faptele pe care le istorisim în continuare.

Rege era Saul, iar poporul evreu se afla într-o mare strîmtoare, atacat fiind de filistenii.

David avea opt frați și primii trei dintre ei erau plecați la acest război cu filistenii, el fiind cel mai mic. În una din zile, Iesai, tatăl său, îl trimite pe David la frații săi în tabără să le ducă de mîncare și să „cerceze de sănătate lor”, cum citim în Sf. Scriptură. Cele două armate se aflau față-nfață, pe două dealuri opuse. Din tabăra filistenilor a ieșit la un moment dat o namilă de om, pe nume Goliat, „la statură de șase coți și o palmă”, adică aproape 3 m, un uriaș asadar, „coada sulitei lui fiind ca sulul de la războaiele de țesut” (I Regi 17, 4—7), din care pricină evreii „s-au speriat și fugeau de el temîndu-se foarte mult”, cum ne spune tot Sf. Scriptură (I Regi 17, 11—24), neîndrăzînd desigur nimenei să-l infrunte.

În acest context apare David — ciobănașul, care se înfațîșează în fața regelui Saul, spunîndu-i întree altele: „Robul tău a păscut oile tatălui său și cînd se întîmpla să vină leul sau ursul să ia vreo oaie din turmă, atunci eu alergam după el și i-o luam din gura lui, iar dacă el se arunca asupra mea, eu îl apucam de coamă și-l loveam pînă îl ucideam... Domnul, cel ce m-a scăpat de lei și urși, mă va scăpa și din mina acestui filistin” (I Regi 17, 37).

Tinărul David avea, asadar, conștiința prezenței lui Dumnezeu în viața sa, așa cum, de altfel, mulți ciobani de vocație au chiar și în zilele noastre, ca unii care petrec sub cerul liber, mai în contact cu Dumnezeu, din care motiv credem că nu întîmplător primii cărora li s-a vestit Nașterea Domnului au fost tot niște ciobani.

Regele Saul s-a lăsat convins de David și a încercat să-l îmbrace pe acesta în armură ostășească. Văzînd că nu se poate mișca în voie în ea, David o refuză și, rămînînd în strielele sale de acasă, și-a pus cinci pietricele alese de el în glugă și-a luat praștia și a ieșit înaintea filistenului, care, după cum ne spune iarăși Sf. Scriptură, „a privit cu dispreț la David, căci acesta era tînăr, bălai și frumos la față”.

„Apropie-te de mine — a zis Goliat — și voi da trupul tău păsărilor cerului și fiarelor cîmpului”.

— „Tu vii asupra mea — i-a răspuns David — cu sabie și cu lance și cu scut, eu însă vin asupra ta în numele Domnului Savaot, pe care tu l-ai hulit. Acum însă te va da Domnul în mina mea... și toată adunarea aceasta va cunoaște că nu cu sabie și cu sulță izbăvește Domnul, căci acest război este al Domnului și va da în minile noastre” (I Regi 17, 41; 44—47).

Intru-adevăr, David a luat o pietriceică din glugă, a pus-o în praștie și l-a lovit pe Goliat în frunte, dărîmîndu-l la pămînt și punînd pe fugă întreaga oaste a filistenilor.

Întîmplarea este desigur semnificativă prin ea însăși, dovedindu-ne grăitor speciala lucrare providențială a lui Dumnezeu față de poporul evreu, pentru misiunea pe care acesta o avea în a pregăti calea venirii Fiului lui Dumnezeu în lume. Ea mai dovedește și aceea că „Dumnezeu celor mîndri le stă împotriva, iar celor smeriți le dă har” (Iacob 4, 6), lucru mereu verificabil în viața înșilor și popoarelor.

Ni se pare potrivit însă să arătăm că întîmplarea de mai sus, confruntarea dintre David și Goliat, poate fi transpusă sau poate fi în-frézărită și în istoria poporului nostru. Să ne explicăm:

Noi știm că în materie de morală mai ales tot ceea ce este cuprins în Sf. Scriptură este valabil pentru toate popoarele din toate timpurile. Așa de pildă, în Levitic citim întree altele și următoarele pro-misiuni ale Celui Preainalt: „De veți umbla după legile mele și de veți păzi și plini poruncile mele, vă voi da ploaia la timp, pămînt-ului și pomii își vor da roadele lor..., veți mânca pînă voastră cu mulțumire și veți trăi în pămîntul vostru fără primejdie. Voi trimite pace pe pămîntul vostru și nimenei nu vă va tulbura... Veți alunga pe vrăjmașii voștri... Cîndi din voi vor birui o sută și o sută din voi vor alunga zece mii... Căuta-voi spre voi și vă voi binecuvînta” (Levitic 26, 3—9).

Aruncînd privirile înapoi peste veacurile apuse ale istoriei noastre naționale putem afirma cu tîrie că, deși a trecut prin multe invol-

burări, prin multe și grele încercări, totuși Dumnezeu a binecuvîntat poporul nostru, i-a stat în preajmă, l-a întărit ca oarecînd pe David, l-a scos din multe neazuri, tocmai datorită omeniei sale, datorită faptului că a urmat porunciile lui Dumnezeu, așa cum spune și textul de mai sus.

Pătrunzînd adînc în plămada ființei sale lăuntrice, odată cu naște-rea sa ca popor, învățătura evanghelică a ajutat poporul român să devină cu adevărat „făptură nouă”, iertător, blajin, tolerant, ospitalier, săritor, răspunzînd cu bine la rău etc. Știm din basmele noastre, iz-voarele din sufletul mare al poporului nostru, că Făt-Frumos de pildă birăiește de multe ori nu atît cu forța brațelor cît cu mila, cu pu-terea sufletului; că în limba română avem atîtea cuvinte care exprimă larghețea sufletescu a românului: omenie, om de treabă, cumpescad, înțelegător, om de înțeles, cuvînță, buna-cuvînță și ș.a., însuși cuvînt-ului român fiind adesea sinonim cu acela de om, de om adevărat de-sigur. Puțini știu că pînă de curînd toamna cînd plecau oile la cîmp se lăsa în stîna mălai, brînză, lemne, amnar și iască ori chibrite, ca dacă vine vreun rătăcit prin muniți, înghețat, flămînd, să găsească ceva de-ale gurii, să se încălzească și să prînde putere, act profund semnificativ prin noblețea sa.

După înfrîngerea ungerilor la Șirîa în 1848, cînd știm bine ce jertfe au dat românii și în acel an: sate distruse, zeci de mii de români ma-sacrați etc., Axente Sever trimite o scrisoare lăncierilor săi, în care spu-ne între altele: „Dacă mai găsiți recruți și cătane ungurești prin pă-duri, rătăciți, dezarmați-i, dați-le o pînă în traistă, un călăuz și drumu...”. Situația s-a repetat într-un fel și în veacul nostru, cînd diotatul de la Viena din 1940 ne-a costat atîtea jertfe omenești, atî-tea case arse și zeci de mii de români lăsați pe drumuri sau arun-cați peste granițe, cînd o avalanșă sălbatică de ură s-a revărsat su-pra noastră, și cu toate acestea după 23 august 1944 nu cunoaștem răzburări din partea românilor decît mici răfuiești, fără să afecțeze viața conaționalilor noștri maghiari. Se spune că fiul preotului Au-rel Munteanu, medic, l-a tratat pe ucigașul tatălui său, omorit după cum știm cu un par băgat în gură.

Credem deci cu tîrie că astfel de fapte ale dragostei de om, ale omeniei românești au tras în cumpăna judecării lui Dumnezeu, care ne asigură și de faptul că „dreptatea înalță un popor” (Pilde 14, 34). În acest sens, avem de asemenea multe mărturii:

Să ne gîndim numai la situația agricolă din toamna aceasta, cînd am intrat în luna noiembrie cu foarte puțin grîu semănat și cu multe roade pe cîmp. Iată că Dumnezeu, în puterea căruia sint toate, ne-a rînduit un noiembrie cu mult soare și căldură, încoț s-a putut pune multă sămînță în pămînt, în condiții destul de optime. Nu o dată ne-a fost dat să auzim agronomii spunînd: „Dumnezeu ține cu noi”. Nu întîmplător la poporul american ziua recoltei este numită și „ziua recunoștinței”, față de Dumnezeu desigur, cel ce face să crească și să rodească ceea ce noi semănăm.

Cu adevărât Dumnezeu a fost cu noi, ajutîndu-ne să supraviețuim aici în bătaia atîtor furtuni ale istoriei, condiții în care alte popoare s-au pierdut pur și simplu. Și cu convingerea că apără o cauză dreaptă, că-și apără „sărăcia și nevoile și neamul”, cum spune poetul, dar și cu credința fermă în Dumnezeu, care i-a adumbrit tot timpul cu puterea Sa, întărîndu-le brațul și luminîndu-le mîntea, marii noștri vitezozi au țînut piept, după cum știm, cu micile lor oștiri puhoiale-ro de tot felul care s-au revărsat asupra noastră, încît cu adevărât o sută dintre ai noștri alungau zece mii de dușmani, cum am rețînut că ne spune Sf. Scriptură.

Să ne amintim de înfrîngerile suferite de un Carol Robert, de un Balazd Fulgerul, de Siman pașă și atîția alții care au venit asupra noastră cu armate uriașe, de zeci de ori mai mari decît oștirile romă-nești, dar care toate se „făcură o apă și-un pămînt”. Să ne amintim de asemenea de Mărășești, de Păulș, de Oarba de Mureș și de atîtea alte locuri, unde atîția Goliați au fost răpuși și „sfînta dreptate”, cum zice românul, a biruit, cel ce-i dă aureolă acestei dreptăți fiind desigur Dumnezeu.

Avînd deci „atîta nor de mărturii împrejurul nostru” (Evrei 12, 1), să fim încredințați că bunul nostru Părinte ceresc este cu noi și as-tăzi, și în aceste zile de încercări multiple mai ales pentru cei ce se străduiesc să-și cîștige cinstit pînăa cea de toate zilele.

Cele de mai sus și alte multe asemenea acestora să ne dea, așa-dar, tîrie, să ne dea putere, să ne întărească convingerea că Dum-nezeu este și acum în preajma noastră cu harul Său și cu toate daru-rile Sale cele bogate, pentru a învinge neajunsurile care ne stau în cale. Cu condiția desigur să întorcem cu toții fața spre El, să ne venim în fire din risipirea lăuntrică și pustuirile pe care am alergat și mai alergăm încă, să ne lecuim de orima colectivă pe care o să-vîrșim, uriașul număr de avorturi, păcate strigătoare la cer și sub-minare a neamului nostru, și să ne „îmbrăcăm ca niște aleși” ai lui Dumnezeu, cum ne îndeamnă Sf. Apostol Pavel în una din Dum-nicile premergătoare Nașterii Domnului, „întru bunătaie, întru smer-ronie, întru blîndețe, întru îndelungă răbdare, suferîndu-ne unii pe alții și iertîndu-ne unii pe alții” (Col. 3, 12—13).

Pr. Gh. Papuc

Pregătirea credincioșilor pentru a întâmpina Sărbătoarea Nașterii Domnului

Biserica, stil și temelie adevăratului, Mama noastră duhovnicească în purtarea de grijă față de toți fiii săi, dorind ca „toți să se mintuiască și la cunoștința adevăratului să vină”, a rânduit ca din cînd în cînd să ne aducem aminte că pe lângă trup, mai avem și suflet, rînduind în acest sens *posturile, sărbătorile, sfințele taine, ierurgile și alte mijloace de mîntuire*. Și pe lângă sărbătorile personale ale fiecăruia dintre noi cum ar fi *botezul pruncilor, nunta, cumătria, onomastica* sau alte evenimente, există în calendarul Bisericii sărbători cînd ne întîlnim cu toții în rugăciune comună *sub acoperămintul aceleiași Biserici*, astfel de ocazii amintindu-ne de *evenimente deosebite din istoria mîntuirii noastre*. Toate sărbătorile sînt mari și importante. Toate ne aduc aminte cu emoție de *momente unice* din viața și istoria creștinismului. De aceea, ele impun o *pregătire deosebită* pentru întîmpinarea lor. Între toate acestea însă *Paștele și Crăciunul* ocupă un loc aparte. Ambele urmează după o perioadă de post, timp în care ni se oferă posibilitatea să ne cercetăm pe noi înșine, să ne curățăm în baia Sfîntei Spovedanii și să-L primim pe Hristos nu numai în casele noastre, ci prin taina Sfîntei Eucharistii în inimile și în sufletele noastre. Legat de sărbătoarea Crăciunului, chiar mai mult decît la Paști, întîlnim *obiceiuri frumoase* ce ne păstrăm din moștrămoși și pe care datorii sintem să le transmitem, așa cum le-am primit, generațiilor de după noi. Între acestea amintim: *steada* — care aminteste de steaua ce s-a arătat la Nașterea Pruncului Iisus și care apoi a condus pe cei trei magi pînă de-asupra ieslei în care se născuse Dumnezeușul Prunc. *Colindele* sînt de asemenea părți componente ale spiritualității noastre românești și creștinești și cele mai multe dintre ele amintesc nu numai de momentul Nașterii lui Hristos, ci și de *evenimente legate de existența, de suferințele și bucuriile neamului nostru românesc*. Ele sînt *perle* rupte din ființa și sufletul neamului și de aceea *trebuie cultivate și păstrate* cu mare atenție ca pe un odor sfînt și de mare preț.

La Anul Nou apoi, atît bucuria

celor mari, dar mai ales a celor mici este tradițional *Plugușor și Sorcova*, ocazie cu care se fac urări de bine și de sănătate pentru anul în care intrăm. Urmează apoi Boboteaza și Sfîntul Ioan — praznice care încheie ciclul sărbătorilor de iarnă, cînd iarăși credincioșii, acolo unde există posibilitatea merg împreună cu preoții să facă *sfințirea aghezei* mari la riuri, pregătind din vreme pentru aceasta și „Crucea de gheață”.

De aici se pare că a rămas obiceiul ca în unele părți pînă la odovăna praznicului, deci atît cît în sărbătorile Bobotezei sau în sepele rufe, să nu se arunce nimic murdar, și nici chiar vitele să nu se adape din ape curgătoare, pe motivul că apele sînt sfințite.

Este deja în tradiția și obiceiul pămîntului ca la aceste două sărbători mari, la Crăciun și Bobotează casele noastre să fie *vizitate și binecuvîntate* de preotul locului, care la Crăciun aduce bucuria și vestea Nașterii Mîntuitorului, iar la Bobotează strofește și sfințește locuștele în care trăim. Sînt credințioși care se sustrag, care nu înțeleg scopul venirii preotului cu Ajunul, interpretînd aceste vizite în fel și chip.

Nu este normal să fie așa. Mergerea preotului cu Ajunul la noi este veche de 2000 de ani. Într-o astfel de împrejurare preoții preînchipuiesc pe Îngerul ce a adus deasupra Betleemului vestea Nașterii lui Hristos. Ei sînt ca și îngerii care în noaptea înstelată a Nașterii aduc imnul ceresc „Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pămînt pace”. Ei sînt un *fel de înainte mergători ai Pruncului născut*. Ei vin să cerceteze pe cei incredințați lor spre păstorie, să le binecuvînteze munca, casa și masa, la sfîrșit și apoi la început de an, *mulțumind lui Dumnezeu pentru purtarea de grijă din anul care se încheie și rugîndu-l ca și în anul ce începe să ne bucurăm de aceleași daruri dumnezeiești*. Există chiar și o formulă îndatătă care se rostește cu această ocazie și anume: „Bucuria Nașterii să fie și peste casa aceasta”, sau altele asemănătoare. Există în unele părți frumoasa tradiție, ca preotul să fie așteptat și întîmpinat de credincioși *cu luminarea aprinsă în mîini*, chiar de la poartă (aceasta la sate) și să-l con-

ducă pînă în casă unde, pe lângă iocana care străjuiește și ocrotește familia și casa respectivă, pe masă, sub iocană se așează pentru binecuvîntare diferite prinoase.

Rînduiala bisericească este ca în Ajunul Bobotezei să se ajunge pînă spre seară. Celor cărora sănătatea le permite, se cuvîne să respecte tradiția aceasta, fiind spre folosul și creșterea duhovnicească a fiecăruia și a familiei, în general.

De obicei, praznicele mari: Paștele, Crăciunul, Simpetru și Sîntămăria mare, urmează după o perioadă de post, timp potrivit în care noi trebuie să ne cercetăm duhovnicește, să ne spovedim, să ne împărtășim, să ne împăcăm cu semenii noștri încît praznicul respectiv să ne găsească *împăcați cu noi înșine, cu semenii și cu Dumnezeu* ca să putem trăi și simți din plin bucuria pe care au trăit-o și păstorii din Betleem și magii de la Persida care, călăuziți de stea, au venit, s-au închinat Pruncului și I-au adus aur, smîrnă și tămîie. *Textul Cărtii sfînte ne spune că dacă vom aduce ceva la Sfîntul Altar și aici ne vom aminti că cineva are ceva asupra noastră, să lăsam darul în biserică, să mergem să ne iertăm cu fratele nostru și, numai după aceea să venim și să ne oferim darul lui Dumnezeu*. Cu atît mai mult, cu ocazia marilor sărbători se cade să iertăm celor ce ne-au greșit, să ne împăcăm cu prișii noștri, să ne rugăm pentru durmăni noștri ca Dumnezeu să le lumineze mîntea și inimă și să-i aducă la cunoștința adevărului.

Pentru cei care în acest post n-ați reușit să poștiți, fie că n-ați avut cu ce, fie că n-ați vrut, fie că n-ați putut, fie că ați fost bolnavi, și nici măcar n-ați trecut prin Scaunul Spovedaniei, *au mai rămas doar citeva zile; — nu pierdeți ocazia. Țineți-le măcar pe acestea ca să simțiți și să trăiți din plin bucuria Sfîntelor sărbători*. Dumnezeu e bun și ne așteaptă; Biserica își are ușile larg deschise pentru toți. Să facem un pas către Hristos și El va face 99 de pași pentru a leși întru întîmpinarea noastră. Să venim cu toții, să ne apropiem cu frică de Dumnezeu, cu credință și cu dragoste și vom afla odihnă sufletelor noastre.

Ștefan Gușă

Goga și Transilvania*

Am venit din Sibiu, orașul în care Goga și-a început studiile secundare într-un liceu pe a cărui limbă n-o cunoștea.

Am venit din apropierea locului în care acum 110 ani (1881) s-a născut „poetul pătîmirii noastre”, supranume pe care se pare că i l-a dat C. Stere, dar care vine de fapt dintr-o poezie a sa.

Prima poezie care figurează în fruntea volumului din 1905 se încheie cu aceste cuvinte-program, care anunță ce simte că va fi și cum va face poetul, și anume că va încheia și cînta:

„Cîntarea pătîmirii noastre”
(Rugăciune)

Că a și cîntat-o și cum a cîntat-o, cine nu știe? A cîntat cu „jale” și cu „dor” — cuvinte nu numai atotprezente în opera sa, dar mai ales anume apărate, dureroase. A cîntat tot ce trebuia să aibă, și nu avea; tot ce trebuia să fie, și nu putea fi, și n-a cîntat în numele său, ci în numele neamului său, pe care l-a întruchipat în întreaga și cu întreaga lui ființă.

Căci Octavian Goga s-a născut în Rășinari, consătean cu Șaguna care era acolo, în cimitirul satului, din 1873, dar această naștere a fost așa, pentru că trebuia să se petreacă undeva, dar el s-a născut de fapt din pămîntul Transilvaniei, din munții ei, din soarele ei, din suferința ei, din istoria ei.

I-a cîntat suferința și, ca și cum ar fi fost o ființă uriașă prinsă în capcană, un demiurg înlăntit, a prins în versuri fără pereche jalea casei (Casa noastră), a apelat (Oltul), a bătrînilor (Bătrîni), a clăcașilor (Clăcașii), a lăcașurilor de închinare (Lăcașul străbun, Biserița din Albac), a munților (Munții) și a tot ce mai alcătuia trupul și sufletul transilvan.

Și-a iubit cu duioșie și cu adîncă sinceritate, și și-a apărut credința și Biserica neamului său, „legea”, cum a numit-o el, fiindcă așa a numit-o și poporul credincios, așa au numit-o toți strămoșii săi și ai noștri. Căci Goga s-a simțit cu fior de credincios adevărat, întruchipare a strămoșilor și și-a însușit ea pe o datorie sfîntă porunca lor de a lăpastra moștenirea: neamul, limba, credința.

* Cuvînt la dezvelirea bustului lui Octavian Goga la Miercurea Ciuc, 28 noiembrie 1991.

Nu mor strămoșii niciodată,
Războiul lor în noi și-l poartă

(Strămoșii)

Și tot în această poezie, iață clară conștiința moștenirii testamentului lor:

Cu mine vin, roiesc într-una
Cei fără neam și fără număr
Ce-ai sprijinit întotdeauna
Eternitatea pe-a lor umăr,
Vin cei de-o lege cu pămîntul,
Copiii soarelui de vară,
Eu solul lor, le port cuvîntul
Și-n suflet, sfința lor povară.

Ce frumos! Cît de adevărat! „Vin cei de-o lege cu pămîntul”. Așa înțelege Goga înrădăcinarea în pămîntul strămoșesc a „legii”.

Și într-o altă poezie, intitulată *Scrisoarea*, în care o mustră pe Contesa de Noailles pentru că și-a uitat strămoșii Brâncoveni — o scrisoare emoționantă — Goga îi aducea aminte:

Străbunii-n noi de vezi nu vor să moară.

Și o avertiza că, deși înstrăinată, va simți în suflet din cînd în cînd o jale, o nostalgie, un dor de acasă, și în suflet, „îndemnuri ne-țelose”. Și o lămură:

Nu te mira: Sunt Brâncovenii, doamnă!

Ei vor fi cei care îi vor vorbi în ceas de seară, în suflet, și-ți vor aduce acolo Dunărea și Carpații.

Dar să revenim la „lege”:

Octavian Goga are o poezie pe care, nu numai ca temă, aș așeza-o lângă *Duhovniceasca* lui Arghezi. Se intitulă *frumos și tainic Străinul*. Un străin care a venit în sat și le-a dat tuturor povești înțelepte. Printre acestea — poezia ar merita să fie reprodușă toată — le descoperă sateților taina celui mai mare păcat:

Spunea că nu-i păcat mai mare
Decît să-ți lapezi legea ta!

Se știe: „lege” la români însemna totul: neamul, limba și credința. Să luăm aminte!

Dar cine ar putea spune totul despre Goga, într-o evocare de citeva minute!

El e în sufletele noastre, în cîntecele noastre, pe care uneori le cîntăm fără să mai știm că sînt ale lui. Le-am făcut ale noastre, și cred că acesta e cel mai sublim elocutiu ce s-ar putea aduce unui poet. Cine mai știe că „*dorurile mele*” e un cîntec de Goga? Și-apoi cine nu-și cîntă *bătrîni* pe cuvintele lui Goga:

Și plînge maica pe Cealov

Și-n barbă plînge Ceal

Ce minunat că sintagma „*graful pîinii*” o găsim deopotrivă la Goga și la autorul basarabean al limbii noastre:

Limba noastră-i graful pîinii
(Al. Mateevici)

Aceeași înrădăcinare a ființei în pămîntul care ne binecuvîntează cu pîinea ce de toate zilele.

Goga a fost, a întruchipat întregul șir de strămoși, ridicîndu-i de sub glie la viață. Goga a fost *el!* Goga a fost suflet minunat care a adunat în cîntecele, în poeziile sale, tot ce e mai frumos, mai adevărat, mai bun și mai durabil în noi, în pămîntul și în sufletul nostru românesc. Sfînta durere, dar și sfînta speranță. A fost un clocot care a sunat mereu deșteptarea, pe sunetele „Răsunetului” lui Andrei Mureșanu de la 1848.

Îl aducem azi omagiu iubirii, al admirației, al sufletului nostru care mereu se îmbogățește și renaște prin farmecul versurilor lui. Aici, în miez de Transilvanie, să fie străjer de simțire și credință românească, și de înfrățire cu tot omul de bine. Cine răsfoiește poeziile lui Goga, va găsi traduceri din mulți poeți ai lumii, din Heine, Petöfi, Gerhart Hauptmann, Schiller, Richard Dehmel și alții. În poezie, prin frumos, ca și prin cuvîntul lui Dumnezeu, sufletele, de orice credință și neam ar fi, se întîlnesc, și se înțeleg, și se pot iubi.

„Poetul pătîmirii noastre” aceasta a dorit. De aceea se și află el astăzi și aici, renăscut sub chipul bustului acestuia.

Privindu-l întruchipat în acest bust, să-și ascultăm mesajul și să ne fie îndemn spre tot ce e bun, și ANTONIE Mitroscu

— Adu-ți aminte de Ziditorul tău în zilele tinereții tale.

(Eccl. 12, 2)

IISUS HRISTOS—FIUL LUI DUMNEZEU ȘI FIUL OMULUI

(Urmare din pag. 1-a)

fantomă. Cu atît mai mult cu cît Mîntuitorul petrecea cu oamenii, dinca și bea împreună cu ei, se odihnea, mergea la sinagogă și la Templu, cîntarea Tăra Sfîntă, propovăduind Evanghelia și vindicînd toată boala și toată neputința în popor (Mt. 4, 23) Hristos a împărțit condiția umană în toate aspectele ei și și-a manifestat solidaritatea cu toți oamenii printr-o iubire fără de margine față de ei. De aceea prefera să se numească pe Sine „*Fiul Omului*”, expresie înținită exclusiv pe buzele Sale de șaptezeci de ori în Sfîntele Evanghelii. Numindu-se pe Sine „*Fiul Omului*”, Mîntuitorul își mărturisea deplina Sa umanitate, legătura Sa ontologică cu toți oamenii. Căci El nu era un individ printre ceilalți, egoist și supus păcatului, ci omul prin excelență, omul pentru alții, căci era liber de păcat. Păcatul rostește pe om, îl rupe din unitatea celorlalți semenii ai săi în umanitate și-l încheie într-o existență vicioasă, egoistă, limitată la satisfacerea orgoliului propriu, a plăcerilor și pofteilor nesățioase. În omul egoist nu mai au loc ceilalți oameni pentru că el e plin de sine înșuși. Lumea pentru el se reduce la el înșuși, la interesul său, la nevoile și plăcerile sale și la satisfacerea lor. Astfel păcatul izolează pe oameni, deteriorează relațiile dintre ei, introduce suspiciunea, neîncrederea, ura, crima... Omul devine lup pentru semenul său: „*Homo homini lupus*”. Umanitatea sau ceea ce este comun tuturor oamenilor (căci Dumnezeu „a făcut dintr-un singe tot neamul omenesc” F.A. 17, 26) se găsește astfel divizată și firimită în cînt omul nu mai simte și deci nu mai trăiește unitatea sa ontologică (ființială) cu toți semenii săi. Pentru că nu mai este capabil de iubire datorită păcatului care îl stăpînește. Iubirea curată, iubirea dezinteresată, care își pune la nevoie viața pentru semenii săi, buni sau răi, este singura capabilă să refacă în fiecare din noi unitatea întregii omeniri, în așa fel ca fiecare să trăiască viața tuturor, să participe efectiv la bucuriile și necazurile tuturor. Acesta este omul adevărat, omul în sensul cel mai deplin al cuvîntului, omul pe care l-a voit Dumnezeu dintru început.

Dacă Mîntuitorul se numește pe

Sine înșuși „*Fiul Omului*” aceasta pentru că El avea conștiința omului întregu, curat de orice păcat („Cine dintre voi mă vădește de păcat?” In. 8, 46) și prin această însăși a omului umit cu toți frații săi în umanitate. Hristos este deci omul reprezentativ al umanității, în care aceasta se recapitulează ca într-un focar, regîndu-se și unitatea și puritatea primordială. El este fundamentul omenirii și Modelul ei suprem, după care Dumnezeu a făcut pe om. Căci creîndu-l pe Adam, zic Sfîntii Părinți, Dumnezeu a contemplat pe Fiul Său intrupat.

2. Dar dacă credința în Iisus Hristos „*Fiul Omului*” nu este greu de acceptat, ea aparținînd mai mult de domeniul firescului, credința în „*dumnezeirea Lui*” sau în calitatea Sa de „*fiu al lui Dumnezeu*” presupune depășirea firescului și ridicarea în supra-natural printr-o adevărată „*răstignire a minții*” față de judecata pur omenească, naturală și înviearea ei la modul de a gîndi duhovnicește sau în lumina credinței, ceea ce nu înseamnă negarea naturalului, ci integrarea lui în supra-natural. Dar aici intervine darul lui Dumnezeu. Căci credința nu este un produs al rațiunii, ci darul lui Dumnezeu, la care, e adevărat, rațiunea, ca și toate celelalte facultăți ale omului, își poate aduce concursul. Cînd Petru mărturisește dumnezeirea Sa, Mîntuitorul îi răspunde: „*Fericit este Simone, fiul lui Iona, că nu trup și sînge ți-au descoperit ție acestea, ci Tatăl Meu, cel din ceruri*” (Mt. 16, 17). Și cu toate acestea, credința apostolilor în dumnezeirea învîțătorului lor n-a fost încă deplină pînă la Învierea Mîntuitorului și Pogorîrea Duhului Sfînt peste ei. Lucrul acesta se vădește în ezităriile lor, în lepădarea lui Petru, în frica lor de iudei în timpul Patimilor și după moartea Domnului. Deși au făcut o experiență unică în preajma Mîntuitorului, timp de mai bine de trei ani, totuși parcă „ochii lor erau ținuți ca să nu-l cunoască” pe deplin (cf. Lc. 24, 16) și să nu înțeleagă puterea credinței pe care o mărturiseau, și aceasta pentru că încă nu erau născuți de Sus (cf. In. 3, 3). Erau încă „*trupești*”, cu o judecată precumpănitor omenească și cu o credință axată mai mult pe puterea Lui taxamaturgică, făcătoare de minuni, care deși reală și im-

portantă nu reprezenta totuși esențialul adevărului revolat în persoana Mîntuitorului. „*Abia prin separația exterioară care a avut loc prin Înălțarea lui Hristos, zice Soloviev, Duhul lui Hristos, a pus stăpînire pe apostoli în mod interior și a lucrat re-nașterea lor spirituală*”. Abia acum ei vor afla „*tot adevărul*” (In. 16, 13), dar nu dintr-o sursă exterioară, ci printr-o iluminare interioară. Acum ei și-au adus aminte de toate (In. 14, 26) și le-au înțeles așa cum se cuvenea, adică la „*modul divin*”.

Și în această lumină a Învierii, pogorîta de Duhul Sfînt în lumina lor, ei au scris cele ce citim în Noul Testament al cărui adevăr fundamental este tocmai dumnezeirea lui Hristos. Concluzia Evangheliilor este exprimată lapidar de Sf. Ioan, Apostolul lui Iubirii: „*Țar aceasta s-a scris, ca să credeți că Iisus este Hristosul, Fiul lui Dumnezeu, și creînd, să aveți viață în numele Lui*” (In. 20, 31).

3. Ezeziile sînt un fenomen constant în istoria Bisericii. Ceea ce le caracterizează pe toate este tendința de a simplifica și raționaliza pînă la desființare misterul creștin care prin esența sa este autentic, adică în același timp cunoscut și necunoscut, rațional și supra-rațional. Gîndirea eretică nu se poate mișca decît pe planul judecării pur naturale, care, deși admite misterul, nu are respect față de el, ci îl desfigură printr-un raționalism excesiv. Or tainele credinței nu sînt obiect de speculație intelectuală, ci subiect de adorare. Ia fața misterului divin credinciosul să poarte și adora, cu conștiința că numai în rugăciune și adorație taina se revelează, printr-o cunoaștere existențială, metalogică sau supra-naturală.

De la începutul Bisericii și pînă astăzi, taina lui Hristos, Dumnezeu adevărat și om adevărat într-o singură Persoană, a fost denaturată de un șir neîntrerupt deeretici și de secte, care au negat fie divinitatea Lui (gnosticii, arienii... și toate sectele moderne), fie umanitatea Lui (dochetiștii, monofiziții...). Impotriva acestor rătăcirii grave Biserica a luat atitudine prin glasul Sinoadelor ecumenice. Simbolul de credință, alcătuit de Părinții sinoadelor de la 325 și 381, mărturisește răspicat pe Iisus Hristos ca „*Fiul lui Dumnezeu, Unul Născut, care din Tatăl s-a născut mai înainte de toți veșii*”, deci „*Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat*”...

fiind „*de o ființă cu Tatăl*”. Pre-existent din vezi, „*Fiul lui Dumnezeu s-a pogorit din ceruri și s-a intrupat de la Duhul Sfînt și din Fecioara Maria și s-a făcut om*”, pentru că să mintuiască lumea. Rămînd ceea ce a fost, adică *Dumnezeu*, El devine ceea ce n-a fost, adică om. Dumnezeu și om, în aceeași Persoană. Sinodul IV ecumenic (451) declară, împotriva nestorienilor care divizau pe Hristos în două persoane, unitatea Persoanei divine a Mîntuitorului, în care cele două firi: dumnezeiească și omenească sînt unite într-un mod inefabil „*fără amestecare, fără schimbare, fără împărțire și fără despărțire*”, păstrînd fiecare toate proprietățile ei specifice în întrepătrunderea cea mai desăvîrșită (aceasta împotriva monofizismului care susținea că firea omenească a Domnului ar fi dispărut în cea divină). Astfel că toate actele săvîrșite de Mîntuitorul erau dumnezeiești și omenești în același timp, sau cum spun Părinții: Hristos săvîrșea cele dumnezeiești și cele omenești și cele omenești dumnezeiește. De aceea se poate spune că Dumnezeu a flămînzit, a pătîmit, a murit pe cruce...

Toate aceste considerații teologice cu privire la Persoana Mîntuitorului Iisus Hristos au o importanță capitală pentru viața creștină care este „*viața în Hristos*” (cf. Gal. 2, 20). Dacă Hristos este văzut numai ca om, fie el om perfect (erezia ariană), atunci viața creștină se reduce la un pietism moralizator, lipsit de conținut dumnezeiesc, care de obicei degenerază în fanatism religios. Este cazul tuturor sectelor, caracterizate printr-o religiozitate de supra-ață și un prozelism agresiv. Dacă se cedează tentației semi-ariene (care diminuează di-

vinitatea Mîntuitorului, socotindu-l numai „*asemănător*” cu Tatăl și nu „*de o ființă cu Tatăl*”, cum mărturisim în Crez) și nestoriene (care majorează unitatea Lui, pînă la a o constitui într-o persoană omenească unită doar moral cu persoana Sa divină), atunci creștinismul se transformă într-o religie socială. Angajîndu-se excesiv în viața socială în detrimentul misiunii ei de transformare spirituală a omului și a lumii, Biserica riscă să se confunde cu societatea. Este tentația creștinismului apusean a cărui dimensiune verticală, specific spirituală, este estompată de dimensiunea orizontală a angajării în societate pentru transformarea ei, dar nu atît pe principiile evanghelice, tot mai puțin acceptate de omul modern, cît în numele și pe baza unui umanism, care se vrea autonom și liber de orice credință religioasă. Se înțelege că această atitudine majorează umanul în Hristos și diminuează divinul pînă la dispariție. Dar se poate întîmpla și contrariul: majorearea divinului în detrimentul umanului. Tentația în defozitizat pe care Ortodoxia n-a știut sau n-a putut întregimul s-o evite. Datorită regimurilor polite cîștile (stăpînire turcească sau comunistă) Biserica Ortodoxă a fost sililită să se constituie într-un fel de ghetou liturgic, limitîndu-și lucrarea la săvîrșirea slujbelor divine și administrarea Sfîntelor Taine. Angajamentul ei social a fost minim sau inexistent. Inșă nu e mai puțin adevărat că chiar în aceste condiții, Biserica a salvat ființa popoarelor respective, identitatea lor spirituală și culturală. Ea a fost singurul refugiu în care fiecare în parte și neamul întreg și-a găsit mîngîiere și alinare, dar și izvor dumnezeiesc de pu-

tere pentru viața de toate zilele și în cele din urmă pentru eliberare. Astăzi, în condiții normale, de libertate, Biserica trebuie să-și extindă mai vădit lucrarea ei în lume, inspirînd și fecundînd prin suflul ei dumnezeiesc viața oamenilor și a societății. Misiunea ei este esențial profetică. Ea trebuie să ajute lumea în descoperirea sensului ei final care este îndumnezeirea și transfigurarea omului și a cosmosului. Căci ceea ce lipsește omului modern mai mult ca orice este tocmai înțelegerea sensului existenței, a vieții, a evenimentelor, a creațiilor sale. Și aceasta este datorită fiecăruia creștin care nu se poate desolidariza de viața semenilor săi, credincioși sau necredincioși. Dimpotrivă, el trebuie să știe că mîntuirea sa depinde tocmai de ei. Căci nimeni nu se mîntuiește singur ci numai în comuniunea tuturor. Slujirea oamenilor și a lumii este tot atît de importantă ca și slujba din biserică, ca și rugăciunea de acasă, fiind o prelungire firească și necesară a acestora. Ea este opera Samarineanului milostiv, a Mîntuitorului care s-a aplecat spre durerile tuturor, vindicîndu-le și luîndu-le asupra Sa. Societatea ideală care se găsește în biserică, la sfîntele slujbe și îndeosebi la Liturghie, fondată pe comuniunea tuturor în iubire și împărțirea din același Potîr, trebuie extinsă în lume. Îeșind din biserică, credinciosul duce cu sine Biserica acolo unde ea nu este decît virtual prezentă, pentru a face „*Liturghie*” după Liturghie”, trezind în sufletele oamenilor conștiința responsabilității, a datoriei față de semenii și față de Dumnezeu. Numai astfel Hristos va fi mărturisit deplin Dumnezeu adevărat și om adevărat.

Sfânta Muceniță Filoteia de la Curtea de Argeș

în Minăstirea noastră, se păstrează cu sfîntenie și moaștele (relicvele) Sfintei Mucenițe Filoteia. Ele pot fi văzute în capela numită și *paraclis*, și anume în prima intrare (pronaos), în stînga.

3. SFÎNTA FECIOARĂ FILOTEIA, care se sărbătorește în calendarul ortodox la 7 decembrie, s-a născut pe la anul 1206, în marea cetate a Tîrnovei, cetate care la acea epocă era capitala împărăției românilor și bulgarilor din sudul Dunării (Vezi: Gherasim Episcopul Rîmniceului și Argeșului, *Sfînta Muceniță Filoteia de la Argeș, în Sfîntii Români și apărători ai legii strămoșești*, București, 1987, p. 281—285).

Părinții copilei Filoteia erau creștini și se îndelțeau cu munca cîmpului. Mama sa de origine valahă (româncă) era o femeie evlavioasă și avea sufletul curat, împodobit cu bunătate și cu statornică credință în Dumnezeu. Ea își creștea fetița în dragostea cea către Hristos și în păzirea poruncilor dumnezeiești, pe care le învățase de la sfînta biserică, unde era nelipsită și își petrecea cu drag timpul său liber. Fiind astfel înclinată spre trăirea virtuților, această evlavioasă femeie a deprins-o și pe fiica sa, Filoteia să trăiască în viața sfîntă și smerite rugăcuni, și să se poarte după buna învățare, făcînd numai fapte bune și binecuvîntate de Dumnezeu. Dar evlavioasa și buna mamă a Filoteiei a murit înainte de vreme, lăsîndu-și copila singură din fragedă vîrstă. Filoteia — fiind orfană de mamă — urma întru totul învățăturile și deprinderile cele sfînte, primite de la scumpa ei maică: cerceta biserică, ascultînd cu multă luare aminte dumnezeieștile scripturi; postea, se ruga lui Dumnezeu fără încetare, miluina pe săraci, satura pe cei flămîzi, adăpa pe cei însetați, îmbrăca pe cei goi (Matei 25, 35—36) și își păzea cu toată sfîntenia nepătată curăția sa trupească și sufletească. Toate faptele acestea, copila Filoteia le practica și le trăia cu mare statornicie și răbdare, simțîndu-și sufletul fericit ori de cîte ori avea ocazia să facă o faptă bună. Dar vremea necazurilor s-a abătut și asupra nevinovatei copile Filoteia. Tatăl ei s-a căsătorit din nou, luîndu-și de soție o femeie străină de preocupările vieții religioase. Fiind minioasă, pizmașă, zgriocită și clevețitoare, această mamă vitregă nu putea să înțeleagă trăirea religioasă-morală pe care o practica Filoteia. Iar ea, Filoteia, nu mai putea acum să împlinească după voie milosteniile pe care le deprinsese a la practica de la mama sa cea adevărată. Cînd o vedea că miluiește pe cei săraci, mama ei cea vitregă o bătea și o pira tatălui ei că năsipete agonisita casei.

Cu toate grelele pedepse ce primea, fecioara Filoteia nu înceta a face fapte bune, dînd celor lipsiți pînă și hainele de pe ea, ori împărțînd cîte ceva din mîncarea pe care era rînduită să o ducă tatălui ei la cîmp. Din această cauză, tatăl Filotei

teiei rămînea de multe ori flămînd și își certa soția că nu-i trimite merinde îndeajuns. Primind însă de la soția sa deplîmă încredințare că îi trimitea mîncare destulă și presupunînd unele bătăușeli, tatăl acesteia copile a hotărît să-și pedepsească fiica și să vadă el, în mod direct, la cine împarte Filoteia bucatele trimise lui de soția sa la cîmp. Mergînd el deci la munca cîmpului, s-a ascuns într-un loc de unde putea să vadă tot ce se petrecea în calea fetiței cînd venea să-i aducă mîncare. Și a văzut pe fetea Filoteia cum — înconjurată fiind de mai mulți săraci în drum spre cîmp, ea le împărțea din bucatele rînduite pentru tatăl ei. Văzînd aceasta, tatăl s-a infuriat cumplit și alergînd la ea a scos secura pe care o purta la brîu, și a aruncat-o cu minie în fiica lui, rămîndu-o greu la un picior. Fecioara Filoteia, care avea atunci vîrsta de 12—13 ani, a căzut jos și peste puțin timp, înroșînd pămîntul cu nevinovatul ei sînge curs din rana pricinuită de la tatăl său, și-a dat sufletul în mîinile Domnului, pe care îl iubise din toată ființa sa implinîndu-și poruncile. S-au împlinit astfel cu Sfînta Filoteia acele cuvinte profetice ale Domnului Iisus Hristos imortalizate în Evanghelie: „Veți fi dați la chinuri și de părinți și de frați și de rudeni și de prieteni, și unii dintre voi vor fi dați la moarte... Întru răbdarea voastră veți dobîndi sufletele voastre” (Luca 21, 16, 19; Matei 24, 9).

În același timp, o lumină strălucitoare a învăluit trupul fecioarelui la Filoteia strălucînd ca soarele... Nefericitul ei tată a fost cuprins pe loc de mare spaimă și alergînd în cetatea Tîrnova, a spus Arhiepiscopului și mai marilor dregători cele întimplate. Mergînd aceștia la acel loc cu numeroși preoți și mulțime de credincioși au aflat trupul Sfintei și au făcut rugăcuni și slujbe îndelungate pentru iertarea actului neașteptat săvîrșit de tatăl ei. Astfel au ridicat sfîntele ei moaște și le-au așezat în marea biserică din Tîrnova, unde au rămas nestricate și neclintite multă vreme, pînă în zilele lui Radu (Negru) Vodă — domnul Țării Românești, (1377—1383).

În acest timp, s-a făcut cunoscută, în chip minunat, voia lui Dumnezeu ca moaștele Sfintei Filoteia să fie aduse și așezate în Biserica Domnească de la Curtea de Argeș, pentru a fi astfel salvate de pericolul otoman, care desființa bisericile creștine, înterzicînd practicarea cultului religios și profana odoarele noastre sfînte.

4. Mergînd drept credinciosul volevod român, cu alai, cu arhieri și cu tot clirosul bisericesc la Dunăre, a primit cu bucurie racla cu moaștele (relicvele) Sfintei Fecioare Filoteia, și aducîndu-le ca pe niște daruri de mare preț, le-a rînduit și le-a așezat cu cinste și evlavie în biserică sus-amîntită, ctitorită de el. Acolo au rămas multă vreme, fiind cercetate și venerate de multe generații de credincioși (Vezi: Prof. D. R. Mazilu, *Sfînta Filoteia de la Argeș*, București, 1933, p. 39—40).

5. Astăzi, moaștele Sfintei Filoteia se află aici, în biserica-paraclis a Minăstirii Curtea de Argeș,

înconjurată fiind de dragostea și venerația cuvenită a credincioșilor de pe aceste meleaguri și de întreaga Biserică Ortodoxă Română.

Preoții slujitori și viețuitorii monahi prezenți acum la Minăstirea Curtea de Argeș, în frunte cu Prea Sfîntia Sa Calinic, Episcopul Argeșului, fiind în primul rînd conștienți de valoarea religioasă-patriotică și națională a ctitoriei marelui Neagoe Basarab, pe care o au în custodie, conservă și păzește cu toată dăruirea acest tezaur sacru și primesc la rîndul lor binecuvîntările pe care Sfînta Filoteia le revărsa asupra tuturor prin rugăciunile sale.

Veniți deci cu toții ca să slujim cu drag Altarul străbun al neamului românesc de la Curtea de Argeș!

6. IMNE ÎNCHINATE SFINTEI FILOTEIA

- a) *Întru răbdarea ta
Ți-ai agonisit plata ta,
Fecită Filoteia.
Întru ispite neîncetat răbdînd,
Întru bătăi suferînd,
Pe necazuri binevînd.
Pe săraci miluindu-i
Și pe flămîzi săturînd
Care și acum pe cei bolnavi tîmduînd;
Roagă-te lui Hristos Dumnezeu
Bună fecioară,
Să se mintuiască sufletele noastre.*
(Troparul de la vecernie, 7 dec.)
- b) *Ca ceea ce din pruncie
Jertfă fără prihană
Te-ai adus lui Dumnezeu,
Prin fapta bună, Filoteia preafericită,
Celui ce mai înainte de a te naște te știa pe fire,
Ceea ce te-ai făcut podoaba fecioarelor
Și locuitoare cămării celei de mînt
Vrednică ești de laudă, bună fecioară
Pentru aceasta strigăm către tine:
Bucură-te Filoteia preafericită!*
(Candacul de la utrenie, 7 dec.)
- c) *Veniți iubitorilor de sărbătoare
Să ferim pe sfînta fecioară Filoteia,
Și să-i mărim nevoițele cele pentru fapta bună.
Că ea fericita, nu și-a miluit vasul său cel de lut,
Ci cu multe feluri de bătăi l-a chinuit;
Pîndirile și moartea mucenicească
De la cel ce o a născut a suferit.
Pentru aceasta acum în ceruri
Cu mucenițele sălășluindu-se
Împreună se roagă Domnului,
Să se mintuiască sufletele noastre.*
(Slavă la laudele utreniei, gl. 5, 7 dec.)
Bucură-te sfîntă fecioară Filoteia prea fericită!
Arhm. Dr. Chesarie Gheorghescu

Sfînta Minăstire Curtea de Argeș, prin farmecul ei natural, arhitectural și artistic — religios, întrecînd în frumusețe tot ce s-a făcut la noi în acest domeniu pînă în secolul XVI (1512—1517).

1. Minăstirea Curtea de Argeș nu este numai o legendă legată de epoca lui Neagoe Basarab (1512—1521), cu sacrificiul „Meșterului Manole” sau a soției sale, și a celor „nouă meșteri mari calfe și zidari”; ea este expresia sentimentelor celor mai sincere ale Poporului Român despre jertfa lui, pe care a pus-o la baza tuturor marilor edificii laice și religioase precum și a operelor de construcție și binefacere din patria noastră, atît în trecut cît și în prezent.

2. Cine a fost Sfînta Fecioară Filoteia de la Curtea de Argeș?

Printre alte tezaure de importanță istorică care fac parte din patrimoniul cultural-național, aflate

SILVIU DRAGOMIR: Studii privind istoria revoluției române de la 1848

De curînd în Editura Dacia a apărut o culegere de studii referitoare la revoluția de la 1848 din Transilvania elaborate în decursul timpului de distinsul istoric Silviu Dragomir (1888—1962), fost profesor la Universitatea din Cluj și membru al Academiei Române. Deși un mare specialist în istorie medievală (secolul al XVIII-lea) cu contribuții originale, totuși revoluția de la 1848 a fost tema sa fundamentală, studiată cu acurie aproape toată viața, culegînd cu mîgălă nenumărate date atît din arhivele din țară cît și din străinătate, la care se adaugă o vastă bibliografie parcursă în mod exhaustiv.

Ediția, introducerea, notele, comentariile, indicele aparțin profesorului universitar Pompiliu Teodor, care în studiul introductiv intitulat — *Silviu Dragomir, istoric al revoluției din 1848 — reliefaș urmatorele: „prin publicarea acestui volum de studii, cărui intenționăm să-i asociem ediția critică a *Istoriei revoluției*, nădăjduim să oferim cercetătorilor și tuturor celor care continuă să se aplece asupra istoriei naționale îndemnuri spre o necesară reflecție pentru care scrierile lui Dragomir continuă să fie un stimul... Depășînd memorialistica, acordînd prioritate documentelor, coroborînd informațiile, supunîndu-le unei necesare analize, S. Dragomir rămîne, fără îndoială, marele istoric al revoluției. Opera lui pătrunsă în opinia științifică română și străină, își cîștigă un loc în spiritualitatea românească...” (p. 42).*

Fascinată de fînta eroică a conducătorilor revoluționari de la 1848, S. Dragomir le-a dedicat pagini nemuritoare, scrise cu multă sensibilitate și înțelegere. Marele istoric s-a străduit să se situeze pe o poziție obiectivă atunci cînd emitea judecăți de valoare în legătură cu unele atitudini din timpul evenimentelor revoluționare, întrucît combatarea aflîndu-se în focul luptelor n-avea perspectiva necesară comprehensiunii.

Volumul cuprinde următoarele studii elaborate de S. Dragomir: Introducere la „Avram Iancu” (1924); Ioan Buteanu prefectul Zarandului în anii 1848—49; Un precursor al unității naționale: profesorul ardelean Constantin Romanul-Viviu; Nicolae Bălcescu în Ardeal; Români din Transilvania în preajma mișcării de renaștere națională; Andrei Șaguna și Iosif Rajacić. Un capitol al istoriei relațiilor dintre biserică românească și biserică sîrbească; Tratatul românomaghiar din vara anului 1849. Intervenția lui Simonffy; Legiunile și prefectii.

În nenumărate rînduri S. Dragomir dă dovadă de un deosebit talent literar atunci cînd evocă momentele tragice, așa cum este și acela al execuției profesorului C. Romanul-Viviu, prefectul Reghinului. „Legat în obezi fostul prefect pășea cu fruntea ridicată înaintea soldaților și din cînd în cînd, privirea i se înroșea și ochii blînzi ai bătrînului preot, care mergea alături cu trupul girbovit. Va fi simțit el oare pe obrazii îmbujorați adierea rece a morții? Va fi avut răgaz să-și recapituleze, sub fulgerarea clipei tragice, viața sa scurtă, goana după libertate, lupta pentru națiune și jertfa unui vis, pe care l-a împletit cu toate fibrele inimii sale tinere? Își va mai fi reamîntit scurta frază ce o așternuse biruitoare printre slovele scrise pentru Alecu Golescu: „și mai repetez încă o dată, că deviza noastră să fie formarea Daciei!”

În acest volum un loc aparte îl ocupă studiul Andrei Șaguna și Iosif Rajacić (Un capitol al istoriei relațiilor dintre biserică românească și biserică sîrbească), autorul bazîndu-se pe corespondența în limba sîrbă dintre cei doi ierarhi. De menționat că S. Dragomir studiază și la Novasad, unde învățase sîrbește. Deși Rajacić îl ajutase pe Șaguna ca să ajungă episcop, totuși între această amicizie și autonomia Bisericii ortodoxe românești transilvane prelatul ortodox din Sibiu o preferă pe cea de a doua. „Știi că întotdeauna am fost prietenul Excelenței Voastre, dar aici este vorba despre drepturile Bisericii și eu nici nu pot, dar nici nu îndrăznesc să le sacrific.” (p. 176).

În istoria revoluției de la 1848 N. Bălcescu ocupă un loc distinct prin generozitatea gândirii sale, fapt pentru care S. Dragomir i-a dedicat un studiu special intitulat *Nicolae Bălcescu în Ardeal*. După înfrîngerea revoluției din Muntenia marele revoluționar-democrat s-a refugiat în Transilvania, unde a luat legătura la Sibiu cu membrii Comitetului Național, iar prin clarviziunea sa a influențat mersul evenimentelor. Bălcescu a dus tratative cu L. Kossuth pentru recunoașterea drepturilor naționale românești de dincoace de Carpați, prin semnarea Pactului de pacificare, survenit însă prea tîrziu. Problema națională din Transilvania Bălcescu o exprimă foarte sugestiv într-o scrisoare, din care S. Dragomir reproduce în fragment. „Eu am zis și zic ungarilor, diferendul între voi și români este acesta. Voi ziceți: Transilvania și Banatul sînt provinciile noastre,

căci noi le-am cucerit odinioară; ei zic (românii) sînt ale noastre și noi sîntem stăpîniți cei vechi, iar acum nu mai vrem a fi cuceriti. Sîntem trei milioane și voi patru, cel mult, dar nu tocmai, și vrem să fim o nație. V-am propus astă vară unire frățească și condiții modeste pentru aceasta prin mai mulți deputați din Transilvania și Banat și i-ați nesocotit. Voi ați zis că dreptul de naționalitate cu sa-bie se ia, am fost dar nevoiți a face aceasta și fiind slabi și nearmați au luat de ajutor puștii, de unde au putut găsi. De aci au venit firește alianța cu Austria. Voi i-ați provocat și disprețuit, deoarece ați știut că sînt slabi, iar ei au căutat să devie puternici. Acum iată ce trebuie a face: trebuie cu orice chip și cu orice jertfă a se împăciui națiile... Libertatea individuală nu e destul, națiunile vor libertate națională.” (p. 128).

Reeditarea studiilor lui Silviu Dragomir cu privire la revoluția de la 1848 este un act de pietate față de revoluționarii care prin inteligență și curaj au ctitorit România modernă. Această culegere se adresează în aceeași măsură specialiștilor dar și iubitorilor de istorie, cartea oferindu-ne, pe de o parte, un moment de înălțare sufletească, iar pe de altă parte credința că fără jertfă nu se poate obține nimic.

Mihai Sofronie

OASTEA DOMNULUI LA BRAȘOV

În zilele de la poalele Tîmpei, un mîmunchi de frați ostași, îndeosebi tineri, continuă cu mult zel tradiția „Oastei Domnului” de a împodobi slujbele dumnezeiești cu cîntări specifice acestei mișcări duhovnicești din cadrul Bisericii noastre și de a le prelungi prin cîntări biblice, poezii religioase, rugăcuni și cîntare împreună. Părintele protopop Zenovie Moșoiu îi primește cu dragoste la biserică Sf. Treime și-i îndrumă pe calea sfintei noastre Ortodoxii. Credincioșii se bucură de zelul lor pentru Dumnezeu și nu puțin rămîn după slujbă pentru a-î asculta în continuare.

În zilele de 16 și 17 noiembrie a.c. frații ostași din Brașov au organizat o adunare mai mare la care au invitat și pe alți frați din țară ca și pe P.S. Episcop-vicar Serafim Făgărășanul de la Sibiu, care, dim încredințarea Sf. Sinod, coordonează buna desfășurare a lucrării Oastei Domnului pe întreaga țară. Întîlnirea a avut loc la biserică Adormirea Maicii Domnului din Piața Sfatului cu sprijinul celor doi părinți parohi: Pompiliu Dumbavă și Nicolae Coman. Vecernia de simbătă seara s-a săvîrșit în fața bisericii, pe un podium pregătit din vreme, de către P.S. Episcop Serafim înconjurat de un sobor numeros de preoți din Brașov, și diaconi, în frunte cu P.C. protopop Zenovie Moșoiu. În jurul podiumului o mare de frați ostași veniți din toată țara (Suceava, Bacău, Galați, Maramureș...), ca și de credincioși brașoveni răspundeau ectenielor și se rugau împreună cu soborul slujitor. La sfîrșitul Vecerniei a vorbit P.S. Serafim prezentînd lucrarea „Oastei Domnului” în Biserica Ortodoxă Română, de la începuturile ei și pînă astăzi și arătînd ce înseamnă a fi „ostaș” — un credincios hotărît să lupte împotriva păcatului din sine și din jurul său, avînd ca arme: Sf. Taine ale Bisericii și îndeosebi Spovedania și Euharistia, Cuvîntul lui Dumnezeu din Sf. Scriptură, rugăciunea și postul, cîntarea și facerea de bine către toți oamenii. Oastea Domnului este Oastea Bisericii, a spus P.S. Bălcescu în Biserică, din inițiativa unui mare mitropolit (Nicolae Bălan) și a unui preot plin de Duhul lui Dumnezeu (Iosif Trifa), cu scopul de a trezi în sufletele adormite ale multor credincioși conștiința apartenenței lor la Biserică și a datoriei de a lupta împotriva păcatului ucigător de suflet și de trup. Oastea Domnului a avut multe roade binecuvîntate în toată țara. A venit însă vremea încercării, a probei de foc pe care marea majoritate a ostașilor au trecut-o rămînd neclintii în jurul Bisericii, plătînd însă tributul singelui și al suferințelor de tot felul. Astăzi „Oastea” renaște din propriile ei jertfe pentru ca să-și continue în Biserică, sub ascultarea ierarhilor și a preoților, lucrarea ei specifică de trezire a sufletelor la o viață nouă, duhovnicească.

În continuare, frații ostași au cîntat, au recitat versuri și au vorbit frumos despre „lucrarea” lor, îndemnînd la statornicia în credința strămoșească și chemînd la lupta cu păcatul pe toți cei prezenți.

A doua zi s-a săvîrșit Sf. Liturghie arhierescă în biserică, la care mulți credincioși s-au împărțit. P.S. Serafim a vorbit în prima parte a cuvîntului său despre legătura dintre Biserică și Euharistie în care credincioșii formează societatea ideală, pentru că sînt în comuniune de dragoste și de partaj reciproc, rugîndu-se împreună și împărțîndu-se din același Potir. În Biserică învățăm să fim buni și milostivi cu toți semenii noștri, primînd totodată harul lui Dumnezeu de a fi astfel. Comentînd apoi pilda bogatului cărui i-a rodit țarina, P.S. Sa a subliniat opoziția totală între felul în care gîndeste „omul liturgic” și „omul banului”. A vorbit apoi P.C. pr. Pompiliu

Dumbavă despre sărbătorea prilejuită de frații noștri și bucuria de a-i avea în mijlocul credincioșilor bisericii din centrul Brașovului.

După masă, la orele 15, s-a săvîrșit vecernia în fața bisericii, în prezența unui și mai mare număr de credincioși. P.S. Serafim a vorbit din nou despre Cele 7 Laude ale Bisericii și despre post, fiind ascultat pînă și de trecătorii care s-au întîmplat în această Piață a Sfatului. S-a cîntat în continuare și s-a vorbit frumos de către P.C. pr. Nicolae Coman și de unii frați ostași din țară. Spre sfîrșit, P.S. Sa s-a retras, fiind invitat la taina Sf. Maslu în biserică din Paro. Adunarea de la Brașov a fost o mare izbîndă pentru Biserică și pentru Oastea ei. Nădăjduim că ea va aduce roade binecuvîntate în sufletele multor credincioși spre binele tuturor.

Participant

Sfînțirea bisericii din Valea Mare prof. Sf. Gheorghe

Valea Mare este una din puținele parohii din deprimarea Trei Scaune, cum se chema cîndva, rămasă românească în întregime, cu oameni foarte apropiați de biserică lor, care a împlinit în această toamnă 200 de ani de existență. Ultimele cutremure însă, se pare mai puternice în zonă, i-au pricinuit grave avarii care au fost remediate. Biserica reînnoită acum a fost redată slujirii prin sfînțirea ei de către P.S. Episcop-vicar Serafim Făgărășanul, Dumnică, 10 noiembrie 1991.

La slujba de sfînțire și Sf. Liturghie arhierescă ce a urmat a luat parte toată suflarea din parohie, școlarii avînd în fruntea lor corpul profesoral, așa cum ne stă bine în astfel de prilejuri.

Răspunsurile au fost date de obștea credincioșilor. La sfîrșitul Sf. Liturghii, C. pr. Restanția Petru a făcut, potrivit obiceiului, un istoric al parohiei, cu prezentarea lucrărilor care s-au executat la biserică, mulțumînd Părintelui care și tuturor celor care i-au stat în ajutor, ca și oaspeților prezenți.

Cuvînt de învățătură a rostit apoi P.S. Episcop-vicar Serafim Făgărășanul, care a întărit sufletește și îndemnat la viețuire creștinească pe toți participanții.

I. P.S. Mitropolit Antonie a acordat cu acest prilej C. pr. P. Restanția rangul de „iconom”, fiind hirotesit în această treaptă, acte de prețuire primind totodată consiliul și comitetul parohial.

În seara aceeași zile, P.S. Episcop-vicar Serafim a săvîrșit slujba vecerniei în parohia Ozun, prof. Sf. Gheorghe, pr. paroh I. Nedelea.

P.

Doamne, ale Tale cuvinte Domnul Iisus Hristos

Doamne, ale Tale cuvinte Care le-ai spus mai-nainte S-au plinit așa cum scrie Moise la cartea întîie, O, minune!

Dinspre răsărit răsare O stea cu lumină mare, Razele își răspîndește Pe trei crai povătuiește. O, minune!

Steaua semnul lui Hristos Strălucеște prea frumos, De la stea s-a cunoscut Că Mesia s-a născut. O, minune!

Nouă azi ne-a răsărit Domnul Iisus Hristos, Mesia cel mult dorit, Domnul Iisus Hristos

Din Fecioară s-a născut Domnul Iisus Hristos, Și cu lapte s-a crescut Domnul Iisus Hristos.

Cum e robul s-a smerit Domnul Iisus Hristos Și pe noi ne-a mintuit Domnul Iisus Hristos.

INFORMAȚII

— Miercuri 6 noiembrie a.c. I.P.S. Mitropolit Antonie a prezidat la reședința mitropolitană din Sibiu lucrările unei consfățiri pe probleme ale vieții bisericești din județele Covasna și Harghita.

La consfățire au participat: P.S. Episcop Andrei de Alba Iulia, P.S. Episcop-vicar Serafim Făgărășanul, d-nii subprefecți ai jud. Covasna și Harghita, părinții protopopi de Sf. Gheorghe, Miercurea Ciuc și Tg. Mureș precum și alți invitați.

— Joi 7 noiembrie a.c., I.P.S. Sa a prezidat lucrările conferinței preoțești din protopopiatul Sf. Gheorghe.

— Vineri 8 noiembrie a.c., I.P.S. Sa a primit pe Excelența Sa Dr. Christoph Klein, Episcopul Bisericii Evanghelice (C.A.) din România.

Între 11—19 noiembrie a.c. I.P.S. Mitropolit Antonie a luat parte la Santiago de Compostela (Spania) la cea de-a V-a întâlnire a Conferinței Bisericilor Europene cu Conferința Episcopilor catolici din Europa.

— În 20 noiembrie a.c. I.P.S. Sa a luat parte la lucrările Sinodului Permanent al Bisericii Ortodoxe Române, lucrări ce s-au desfășurat la Palatul Patriarhal din București.

În aceeași zi I.P.S. Sa a luat parte împreună cu ceilalți membri ai Sinodului permanent la întâlnirea cu Dl. Ion Ungureanu, ministru al Culturii și Cultelor din Republica Moldova.

— În 24 noiembrie a.c. I.P.S. Sa a luat parte la Sf. Liturghie în Catedrala mitropolitană din Sibiu, rostit cu acest prilej un bogat cuvânt de învățură în legătură cu Evanghelia Duminicii a 26-a după Rusalii.

Sîmbătă, 23 noiembrie 1991 și Duminică 24 noiembrie 1991, Televiziunea din Chișinău a prezentat un program de o oră sub genericul „Necunoscuții noștri cunoscuți”, emisiunea fiind dedicată vieții și operei I.P.S. Mitropolit Antonie Plămădeală al Ardealului, căruia i s-a luat cu acest prilej un lung interviu privitor la geneza și caracterul operei sale culturale, istorice și religioase, a școlilor ce a absolvit și a titlurilor academice pe care le deține.

— Sîmbătă, 23 noiembrie 1991, Televiziunea română a difuzat pe programul I la emisiunea: „Viața spirituală” un interviu cu I.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului, care a vorbit despre scriitorul și monahul Nicolae Steinhardt de la Rohia. Expunerea I.P.S. Sale a continuat în cadrul aceleiași emisiuni și sîmbătă, 30 noiembrie 1991, precum și sîmbătă 7 decembrie 1991.

Cu o săptămână înainte, Televiziunea română a difuzat pentru a doua oară un interviu de o jumătate de oră cu I.P.S. Sa Antonie, cu privire la felul cum a inițiat în 1985 reziderea din temelie a incintei Mănăstirii de la Sîmbăta de Sus, ctitorită de Constantin Brâncoveanu și distrusă de habsburgii catolici în 1785. I.P.S. Sa a citit și o nouă biserică în corpul incintei, în care se și slujește.

Mănăstirea se află acum în stadiul de finalizare a lucrărilor.

— Joi, 28 noiembrie 1991, a avut loc în Municipiul Miercurea Ciuc, jud. Harghita, un eveniment cu profunde rezonanțe pentru toți cei ce gîndesc și simt românește pe aceste meleaguri: dezvelirea bustului poetului Octavian Goga în incinta celuiui ce-i poartă numele, operă a sculptorului Köpke Csaba. La acest popas de suflet a luat parte și I.P.S. Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Crișanei și Maramureșului, alături de P.S. Episcop Andrei al Alba Iuliei.

Au fost prezenți miniștrii, parlamentari și senatori, autoritățile civile și militare ale județelor Harghita și Mureș, precum și o numeroasă asistență. După intonarea imnului de stat și după dezvelirea statuii, în acordurile grave ale imnului eroilor au fost depuse coroane de flori din partea Parlamentului și Senatului României, precum și din partea autorităților județene și ale locuitorilor orașului. A urmat apoi slujba de binecuvîntare a bustului oficiată de I.P.S. Antonie și P.S. Andrei alături de un sobor de preoți și diaconi. După otpust, I.P.S. Sa a rostit o emoționantă cuvîntare despre „Goga și Transilvania”, reliefînd importanța deosebită a operei poetului „pămîntului român, valențele poeziei aceluia care a cîntat în versul său toată jalea, toate dorurile și toate speranțele neamului său.

P.S. Episcop Andrei a dat citire mesajului trimis de P.F. Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, cu prilejul acestui eveniment.

La Casa de cultură din Miercurea Ciuc a urmat apoi simpozionul „Octavian Goga, personalitate complexă a literaturii române”, organizat de Fundația Culturală „Octavian Goga” din oraș, precum și de inspectoratul pentru cultură al județului Harghita. La simpozion au luat parte personalități marcante ale vieții culturale și științifice din țară. După cuvîntul de deschidere rostit de dl. Mihai Golu, Ministrul Învățămîntului și Științei și al d-lui Ionel Roman, vicepreședinte al Camerei Deputaților, I.P.S. Mitropolit Antonie a prezentat comunicarea: „Metafora religioasă și cuvintele bisericești în poezia lui Octavian Goga” — O încercare de reparație”. Comunicarea s-a vrut să fie, și de fapt a și reușit, reparația unei mari nedreptăți ce i s-a

MIRON COSTIN — 300 de ani de la moarte

În șirul cronicarilor moldoveni, cel mai însemnat este Miron Costin de la moartea căruia, în 18 decembrie 1991, se împlinesc 300 de ani.

De mic copil prîbegește cu familia în Polonia, unde și studiază. Aici își însușește limba latină, care-i deschide drumul spre autorii clasici și spre o serioasă cultură istorică și se familiarizează cu limba polonă.

Pe timpul lui Vasile Lupu (1652) se întoarce în Moldova și se pune în slujba țării, ca oștean în lupte sau ca sol în misiuni diplomatice. Aceste însărcinări îi dau prilejul să vadă și România din Ardeal, Maramureș, Țara

Românească și Banat și să ajungă la ideea unității noastre etnice, pe care o afirmă cu atîta convingere în opera sa.

Fiind partizan fățis al Polonilor este omorît prin tăierea capului de Constantin Cantemir, adeptul Turcilor, sub presiunea unor intrîgii boieresti și a unor învinuiri nedovedite.

Miron Costin me-a lăsat patru opere istorice și o poemă de filosofie morală: „De neamul Moldovenilor, din ce țară au ieșit strămoșii lor”, o monografie asupra originii latine a Românilor, cu o vestită „Predoslovie”, socotită cea mai frumoasă pagină din cite s-au

făcut poetului după instaurarea regimului comunist în România, cînd poezia lui Goga, mai ales cea religioasă, a fost răstălmăcită și reconsiderată de către unii prefatori și exegeți ai operei poetului. Toate aceste răstălmăciri — arăta I.P.S. Sa — au fost adevărate atentate atît împotriva lui Goga cit și a poeziei acestuia, dar chiar și asupra cititorului. După prezentarea comunicării „apreciată de toți cei prezenți”, I.P.S. Sa a încheiat spunînd: „Cine mai rămîne cu îndoieli asupra religiozității poetului, să meargă la izvor: la poeziile lui Goga, și poezia lui îi va întări inima și îi va întări și credința în același timp”. Au mai prezentat comunicări și alți participanți la Simpozionul amintit. După terminarea Simpozionului I.P.S. Sa, însoțit de P.S. Andrei, a vizitat bisericile „Sf. Nicolae” și „Sf. Apostolii Petru și Pavel” din Miercurea Ciuc, precum și frumoasa biserică din stațiunea Tușnad cu hramul „Adormirea Maicii Domnului”.

— Sîmbătă 30 noiembrie a.c., zi în care Biserica Ortodoxă prăznuiește amintirea Sf. Ap. Andrei „cel dintîi chemat” de Mintuitorul la slujba apostoliei, a fost oficiat în Catedrala mitropolitană din Sibiu îndătînatul parastas în memoria celui ce a fost mitropolitul Andrei Șaguna. După oficierea parastasului, I.P.S. Antonie, Mitropolitul Ardealului, a rostit un scurt cuvînt asupra vieții și activității mitropolitului Andrei Șaguna.

În continuare, I.P.S. Sa împreună cu un sobor de preoți și diaconi s-a deplasat la cimitirul din Rășinari, unde s-a doarm somnul de veci marele mitropolit Șaguna și unde s-a oficiat un parastas intru pomemire lui. În aceeași zi I.P.S. Sa a cercetat și biserica Sf. Nicolae din Rășinari.

— Duminică, 1 decembrie a.c., cu prilejul zilei Naționale a României, I.P.S. Sa a săvîrșit Sf. Liturghie arhierescă, în fruntea unui sobor de arhierie, preoți și diaconi, în Catedrala Reîntregirii din Alba Iulia. După Sf. Liturghie a fost oficiat un Te-Deum de mulțumire, în fața Catedralei, la care au participat dl. Prim-ministru Teodor Stolojan, membri ai Guvernului, autorități civile și militare din Transilvania.

I.P.S. Sa a rostit o vibrantă cuvîntare: „1 Decembrie 1918, Anul și ziua marii împliniri: România Mare”, cuvîntare ce a fost, ca de altfel întreașă slujbă a Te-Deum-ului, transmisă în direct de postul național de Radio și Televiziune.

— Marți, 2 decembrie a.c., I.P.S. Sa a prezidat lucrările consfățuirii Societății Biblice Române, lucrări ce s-au desfășurat la Institutul Teologic „Andrei Șaguna” din Sibiu. *Ierod. Visarion Bălțat*

Din încredințarea I.P.S. Mitropolit Antonie al Transilvaniei, Duminică, 24 noiembrie 1991, P.S. Episcop-vicar Serafim Făgărășanul a săvîrșit Sf. Liturghie arhierescă în parohia Iacobeni, prot. Agnita, așezare străveche, pe calea care duce de la Agnita spre Sighișoara, evenimentul stimînd multă bucurie în sufletele credincioșilor, care se pare că în acest veac n-au avut parte de o asemenea sf. slujbă.

Răspunsurile au fost date de obștea credincioșilor, iar la momentul cuvenit C. diacon Murgoi Gheorghe a fost hirotonit și instalat ca paroh la această parohie.

La aceeași a predicat P.C. cons. Gh. Papuc, iar la sfîrșitul Sf. Liturghii au vorbit: P.C. prot. Gr. Cernea (Agnita), dl. episcop Vasile Medrea și noul paroh Gh. Murgoi, cuvînt de învățură rostit după P.S. Episcop-vicar Serafim, care a insistat asupra a ceea ce înseamnă preotul într-o parohie, cuvîntul constituînd o adevărată lecție de Teologie pastorală.

La agapa care a urmat au toastat: Doamna învățătoare Laura R. Binder, în numele comunității evanghelice din localitate, P.C. cons. Gh. Papuc și P.S. Episcop-vicar Serafim.

În după-amiaza aceleiași zile, P.S. Episcop-vicar Serafim Făgărășanul și însoțitorii săi au săvîrșit slujba vecerniei în localitatea Stăjeriș, filie la parohia Iacobeni, cu oameni foarte vrednici și care au umplut biserica cu mic cu mare. S-a slujit cu acest prilej și un parastas.

Au vorbit: P.C. prot. Gr. Cernea, dl. consilier parohial Aurel Șabau, dl. director al școlii Ioan Cori, dl. episcop Filît Buta și C. preot Gh. Murgoi, cuvînt de învățură rostit după P.S. Episcop-vicar Serafim.

Încrîștat cu bucurie participarea multor copii la sf. slujbe, la Stăjeriș, toți îmbrăcați în costume naționale, și că atît la Iacobeni cit și la Stăjeriș toți credincioșii care au vorbit au dovedit multă înțelepciune și un deosebit har oratoric.

— Silește la învățură inima ta și urechea ta la cuvinte iscusite.

(Proverbe 23, 12)

— Muștră pe fiul tău și el îți va fi odihnă și îți va face plăcere sufletului tău.

(Proverbe 29, 17)

creștin, scrisă în versuri românești, primele de acest fel din literatura noastră, rămasă în manuscris.

Cu Miron Costin, istoriografia românească din sec. al XVII-lea își trăiește cele mai frumoase zile. Concepîndu-se opera pe un plan mare, el vrea să dea o operă istorică menită să îmbrățișeze întreg trecutul Moldovei. Este vorba de o „concepție mare și cu totul nouă. Ea nu a făcut numai o revoluție în istoriografia românească întreaga, ci a dat naștere unei istoriografii în deplinul înțeles al cuvîntului” (N. Iorga).

Concepția istorică a lui Miron Costin este teologică. În faptele pe care le expune el vede mereu mina divinității, a cărei voință supremă cîrmuiește omenirea. Din această convingere vine și fatalismul cronicarului: „Nu sînt vremurile sub cirna omului, ci bietul om sub cirna vremii”.

Că și Gr. Ureche, Miron Costin are o înaltă idee despre menirea istoriei: „Cu cele trecute vremi, pricepem cele viitoare”. O urmare a acestei concepții este imparțialitatea cronicarului, care s-a dovedit foarte obiectiv în expunerea faptelor și în aprecierea oamenilor.

Din opera lui Miron Costin se desprind două mari idei conducătoare: ideea latinității și a unității neamului românesc, pe care le dezvoltă și le dovedește cu argumente de nezdruccinat și le-a făcut cunoscute și la alte popoare.

Cultură largă și umanistă, puterea personalității sale, căldură și convingere în susținerea ideilor sale, minuirea unei limbi bogate și expresive, o viață închinată studiului și treburilor țării, toate acestea au contribuit ca să facă din Miron Costin una din cele mai nobile figuri ale istoriei noastre culturale.

Prot. Ieremia B. Ghita

ADUNARE EPARHIALĂ LA SIBIU

Potrivit rînduieșilor noastre canonice, I.P.S. Mitropolit Antonie al Transilvaniei a convocat pentru sîmbătă, 9 noiembrie 1991, Adunarea eparhială a Arhiepiscopiei Sibiului, sesiunea ordinară de lucru 1991.

În ajun, vineri, 8 noiembrie, după amiază a avut loc consiliul eparhial, în cadrul căruia au fost rezolvate o seamă de probleme curente, legate îndeosebi de criza economică și financiară, care a afectat și parohiile noastre, îndeosebi cele mici, și s-au citit cele patru rapoarte, ale celor patru sectoare ale Consiliului arhiepiscopesc și anume: *Raportul Secției bisericești*, întocmit și susținut de P.C. cons. S. Sasăujan; *Raportul Secției culturale*, întocmit și susținut de P.C. cons. Gh. Papuc; *Raportul Secției economice*, întocmit și susținut de P.C. cons. E. Oancea și *Raportul Sectorului juridic*, întocmit și susținut de P.C. prof. I. Floca, avînd și funcția de consilier juridic.

Sîmbătă dimineața, 9 noiembrie a.c., în prezența I.P.S. Mitropolit Antonie, a deputaților eparhiali și ai unor invitați în capela mitropolitană a fost săvîrșit un Te-Deum, de către P.S. Episcop-vicar Serafim Făgărășanul, înconjurat de preoți și diaconi.

S-a trecut apoi în aula Institutului Teologic Universitar din Sibiu, unde, după ce s-a constatat prezența aproape în totalitate a membrilor Adunării eparhiale, I.P.S. Mitropolit Antonie a deschis lucrările printr-o amplă cuvîntare.

Între altele, I.P.S. Sa a arătat motivul pentru care în acest an Adunarea eparhială a fost convocată mai de timpuriu ca de obicei, subliniînd faptul că anul al cărui bilanș se face a fost destul de greu, un an de căutări și regăsiri, în care Biserica noastră s-a străduit să răspundă unor priorități, între care pe prim plan s-a situat respiritualizarea societății românești.

În această ordine de idei, I.P.S. Sa a reliefat cîteva căi folosite, între ele: învățămîntul religios în școală, întărirea familiei, lărgirea învățămîntului teologic, activitatea filantropică, intensificarea lucrării pastorale în parohii, inclusiv în spitale, cămine de copii, azile de bătrîni, penitenciare etc.

Un spațiu larg a fost acordat apoi problemelor economice cu care se confruntă și Biserica noastră, subliniînd demersurile făcute pentru salarizarea integrală a preoților, așa cum a fost la noi în țară pînă în 1948, specificînd totodată și unele măsuri luate pentru păstrarea structurilor noastre bisericești în criza financiară prin care trecem.

În continuare au fost prezentate în rezumat Rapoartele citite în ajun și anume:

Raportul Secției bisericești, raportor dl. Dr. Gheorghe Tatu, care s-a ocupat între altele de activitatea pastoral-misionară a clerului din Arhiepiscopia Sibiului, grija pentru completarea parohiilor vacante și acoperirea cu slujitori a celor încă neocupate, prozelitismul căruia a trebuit să i se facă față, capitol în care a fost reliefată cu osebire activitatea personală, multiplă, a I.P.S. Mitropolit Antonie și a P.S. Episcop-vicar Serafim Făgărășanul.

S-a reliefat, totodată, asistența religioasă în spitale, azile, orfelinate, relațiile cu Biserica catolică de rit oriental, care, fără a ține cont de voința majorității credincioșilor, a organizat adevărate comenzi pentru ocuparea unor biserici, raportul ocupîndu-se de asemenea de viața monahală, mult îmbogățită în acest an, mișcările de personal: nunții, transferări, pensionări, decese etc., ajutoarele acordate unor parohii mici în sumă de peste 1,5 mil.

Raportul Secției culturale, raportor dl. Dr. Vasile Iacob, care s-a ocupat de învățămîntul teologic, redîndu-se aspecte din activitatea Institutului Teologic „Andrei Șaguna”, acum intrat în Universitatea din Sibiu cu trei Facultăți: Teologie pastorală, Teologie-literă și Teologie-asistență socială; Seminarul teologic din Cluj-Napoca, Seminarul teologic din Alba Iulia, înființat în acest an.

Un spațiu larg s-a acordat în raport învățămîntului religios în școlile de stat, căruia Centrul arhiepiscopesc i-a acordat o atenție deosebită, străduindu-se ca pe cît este posibil să fie acoperite toate clasele cu preoții parohii și alte persoane, unde preotul paroh nu poate face față singur, inclusiv în școlile normale din Sibiu, Brașov și Sf. Gheorghe, pentru ca viitorii învățători să poată preda religia în clasele I—IV, raportul oprindu-se și asupra conferințelor preoțești, activității editoriale din 1991, activității predicatoriale din Arhiepiscopie, precum și asupra activității cu caracter cultural bisericesc: simpozoane, colocvii, conferințe publice, grija față de Patrimoniul cultural bisericesc existent în muzee și colecții etc.

Raportul Secției economice, raportor dl. judecător Gheorghe Văja, care a prezentat spre aprobare contul de execuție bugetară pe anul 1990, bilanșul încheiat la 31 decembrie 1990, bugetul veniturilor și cheltuielilor pe anul 1992, după care s-a trecut la activitatea economic-financiară pe anul 1990, specificîndu-se sursele de venituri, între care fiind menționate contribuția benevolă a credincioșilor, activitatea tipografică, a atelierului de luminări, a magazinului de obiecte bisericești, arătate fiind și alte surse de venituri, precum și cheltuielile, loc de seamă ocupînd subvențiile acordate unor unități parohiale mici pentru completări de salarii, reparații și construcții de biserici și case parohiale etc.

Aceleași date au fost înfățișate și pentru perioada 1 ianuarie — 30 septembrie 1991, după care raportul s-a ocupat de controlul financiar intern, de serviciul tehnic, forțele active și în acest an, de stîntirea de la Mănăstirea Brncoveanu, de via Sărăcsău și alte activități economice pe anul în curs.

Raportul Serviciului juridic, raportor dl. av. Ioan Moraru, care s-a ocupat de procesele judecate de către Consistoriul disciplinar de la Centrul arhiepiscopesc, procesele susținute pentru redobîndirea unor imobile, cercetările pe teren pe urma unor reclamații etc.

După fiecare raportor, I.P.S. Mitropolit Antonie a adus o seamă de completări și lămuriri.

Pe marginea rapoartelor au luat apoi cuvîntul următorii deputați eparhiali:

Pr. C. Codrea (Or. Victoria), prof. Gh. Rădulea (Sf. Gheorghe), prof. Z. Moșoiu (Brașov), pr. prof. M. Păcurariu, prof. I. Iliescu (Sibiu) pr. prof. V. Mihoc, arhid. rector C. Voicu și av. I. Moraru (Sibiu), care au avut cuvînt de apreciere privitoare la activitatea din Arhiepiscopie, venind totodată cu unele sugestii și relatînd unele constatări de pe teren.

A vorbit de asemenea P.S. Episcop-vicar Serafim Făgărășanul, care a reliefat aspecte din lucrarea pastorală din Arhiepiscopie, subliniînd spiritul de armonie, care caracterizează activitatea Consiliului eparhial.

Supuse la vot, Rapoartele au fost aprobate în unanimitate.

Luînd cuvîntul, I.P.S. Antonie a mulțumit tuturor colaboratorilor pentru munca depusă și în 1991, deputaților eparhiali pentru participare și activitatea din circumscripțiile de unde provin, după care a declarat închise lucrările Adunării eparhiale a Arhiepiscopiei Sibiului, sesiunea de lucru 1991.

ÎN ATENȚIA CITITORILOR TELEGRAFULUI ROMÂN

Reamintim stimaților noștri cititori, că primirea de abonamente la *Telegraful Român*, pe anul 1992 s-a prelungit pînă în 15 ianuarie 1992.

Menționăm că, scumpindu-se foarte mult hîrtia, costul unui abonament pe anul 1992 este de 350 lei.

Banii pot fi trimiși prin mandat poștal sau virament, cont nr. 45.10.4.09.2 B.C.R., adresa noastră fiind: Arhiepiscopia ortodoxă română, str. Mitropolei nr. 35, Sibiu, cod. 2400.

Pentru cititorii de peste hotare, costul unui abonament anual este de 25 dolari S.U.A. sau echivalentul în altă valută, cont nr. 47.21.016.680 pentru dolari S.U.A. și nr. 47.21.2.69.680 pentru franci francezi, B.C.R., sucursala Sibiu.

Menționăm că nu se vor enora decît abonamentele achitate. Același lucru este valabil și pentru *REVISTA TEOLOGICĂ*, pe anul 1992, al cărui abonament anual este de 500 lei în țară și 30 dolari peste hotare.

Rugăm stăruitor ca adresele abonațiilor să fie complete și scrise cîteț.